

Magyar díszkertészet ágazati stratégia

**MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE**

2014. március 26.

A stratégiát a Magyar Díszkertészek Szövetsége állította össze,

a szerzők:

Csikor Julianna

Gyuris Attila

Hajnal Sándor

Izer Gábor

Kirrné Feith Ágnes

Lukács Zoltán

Maróti Lászlóné

Nyugat-dunántúli Faiskolások Egyesülete

Ocskay Mária

Orlóci László

Rónai Gergely

Széll Imre

Tóth Péter

Treer András

Az általános érvényű, a kertészetre vonatkozó stratégiai javaslatokat a Magyar zöldség, gyümölcs stratégia felhasználásával készítettük.

Tartalomjegyzék

PREAMBULUM

1. A DÍSZKERTÉSZ ÁGAZAT HELYZETELEMZÉSE

1.1 Az ágazat jellemzői

1.1.1 Az ágazat szerkezeti felépítése, részterületei és tevékenységei

1.1.2 Az ágazat nemzetgazdasági jelentősége

1.1.3 A dísznövénytermelés helyzete

1.2 Birtok- és tulajdonviszonyok jellemzői az ágazatban

1.3 Az ágazat piaci viszonyainak jellemzői

1.3.1 Problémák az ágazatban

1.3.2 A hazai dísznövény-kereskedelem formái

1.3.3 A hazai díszkertészeti szolgáltatás formái

1.3.4 Az ágazat jelenlegi marketingje, megkülönböztető jelölései

1.3.5 A dísznövény vásárlási igények felmérése

1.4 A természeti erőforrások hasznosítása az ágazatban

1.5 Az ágazat tudományos fejlettségének jellemzői

1.6 Az ágazat humán-erő-ellátottságának jellemzői

1.6.1 Az ágazat foglalkoztatási jelentősége

1.6.2 Szakmai képviselet, adat-felvételezés

1.7 Az ágazat pénzügyi folyamatai

1.7.1 Adópolitika

1.7.2 Hitelfinanszírozás

1.7.3 Támogatások

2. A MAGYAR DÍSZKERTÉSZ ÁGAZAT HELYZETÉNEK ELEMZÉSE

SWOT-ANALÍZISSSEL

2.1 Erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek

2.2 Következtetések

2.3 A SWOT-analízis alapján az ágazat fejlesztésének fő stratégiai elemei és prioritásai

2.3.1 Áru-előállítás

2.3.2 Kereskedelem

2.3.3 Szolgáltatás

2.3.4 Egyéb ágazati kérdések

3. A DÍSZKERTÉSZ ÁGAZAT KÖZÉP TÁVÚ CÉLJAI

3.1 Stratégiák az ágazat egyes területeire

3.1.1 Termesztésfejlesztést célzó stratégia

3.1.2 Értékesítés fejlesztése, különös tekintettel a kelet-európai új piaci lehetőségekre

3.1.3 Szolgáltatások fejlesztése

3.2 Minőségi árualapok megteremtése

3.2.1 Ágazati kutatás és független szaktanácsadás

3.2.2 Biológiai alapok védelme

3.2.3 A foglalkoztatás bővítése

3.2.4 Szakember-ellátottság

3.2.5 Esélyegyenlőség megteremtése a társas vállalkozások és a családi gazdaságok között

3.2.6 Az őstermelői tevékenység áttekintése

3.2.7. Szaktanácsadás

3.2.8 Szakképzés

3.2.9 Technológiai feltételek biztosítása

3.2.10 Jogszabályok, hatósági eljárásrend módosítása

3.2.11 Növényvédőszeres és egyéb vegyi anyagok használata

3.2.12 A feketekereskedelem visszaszorítása

3.3 Támogatások

3.3.1 Tőketámogatás

3.3.2 Az energia felhasználás támogatása

3.3.3 Az összefogás, önszerveződés segítése

3.4 Zöldfelület-gazdálkodás, táj- és kerttervezés

3.5 A fogyasztók igényeinek megfelelő termékekkel való ellátása, fogyasztók körében történő bővítése

3.5.1 Vásárlási szokások, taktika, stratégia

3.5.2 Az ágazat piaci erejének növelése

3.5.3 Piaci eredmények nyomon követése

3.6 Ágazati keretek adaptációja

4. ELÉRENDŐ CÉLOK ÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEK

**5. CSELEKVÉSI TERV, A LEGSZÜKSÉGESEBB FEJLESZTÉSEK ÉS
INTÉZKEDSEK ÜTEMEZÉSE**

6. NYOMONKÖVETÉS, ÉRTÉKELÉS ALAPELVEI

PREAMBULUM

A díszkertészet termékei és szolgáltatásai az emberi környezet alakítása és az élhető környezet fenntartása szempontjából **nélkülözhetetlenek**.

Az előállított termék **nem luxuscikk, alapvető emberi létfeltétel**.

A díszkertész ágazatra jellemző, hogy kimagasló az egységnyi területen előállított termelési értéke és az egységnyi területen foglalkoztatottak száma.

Az előállított dísztermék gazdasági versenyben létrejött **gazdálkodási folyamat eredménye**.

Az Unió a dísznövényeket a „**nem szabályozott**” termékek közé sorolja, ami lehetőséget ad a szinte **korlátlan termelés- és piacbővítésre**.

A **vidék népességmegtartó** és eltartó **képességében** sokat segíthet a díszkertészet.

Tevékenysége a résztvevők számára megélhetéshez szükséges **jövedelmet eredményez**.

A díszkertészet a megfelelő termékszerkezettel képes jövedelmező gazdálkodásra, ezáltal a különféle adónemek formájában **állami bevételt** eredményez, amivel jelentősen hozzájárul az állami költségvetéshez.

Az ágazat fejlődésének alapja az integráció.

Csak díszkertész végzettségűek, vagy azokat alkalmazók tevékenykedhessenek a szakmában.

Az ágazathoz tartozás az **érdekképviseleti** szervezeten keresztül szükséges.

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

1. A DÍSZKERTÉSZ ÁGAZAT HELYZETELEMZÉSE

1.1 Az ágazat jellemzői

Tevékenysége a Kárpát-medencében több száz éves múltra tekint vissza. Főleg a vidéki térség foglalkoztatásában vesz részt.

A felgyorsult fejlődés, a környezet és az életkörülmények gyors változása egészen más tartalmat kölcsönöz a dísznövénytermesztés fogalmának, mint ahogy korábban tartottuk.

Az elmúlt évtizedekben nem csak az ipari termelés növekedett rohamléptekkel, hanem a mezőgazdasági termelés is fellendült, vele párhuzamosan egyre gyorsabb üteművé vált a **városiasodás**. Ez a folyamat az emberre és környezetére jelentős hatást gyakorolt. A természetes táj helyébe a **termesztőtáj** (ipari, mezőgazdasági) és a **lakótáj** lép, majd megkezdődik és folyamatosan halad az **üdülőtáj** kialakulása is. A táj- és környezetrendezésben az egyik legfontosabb **funkcionális elemmé válik a dísznövény**, amelynek **szociálhigiéniai, pszichológiai jelentősége** mellett klimatikus, biológiai, esztétikai hatása elsődleges.

A változásokkal, a fejlődéssel emelkedik a lakosság életszínvonala, amely az igények fokozódásával, a **fogyasztás növekedésével** jár. A közületi és lakossági dísznövény- és virágellátás alapvető **gazdasági feladat**, a díszkertészet az egyéb mezőgazdasági ágazatoknál **fajlagosan sokkal nagyobb értéket állít elő**.

Ezek alapján indokolt a dísznövény-termesztési ágazat kiterjesztése díszkertész ágazatra.

1.1.1 Az ágazat szerkezeti felépítése, részterületei és tevékenységei

Termesztés, árualapok előállítása

- szabadföldi (faiskola, rózsató, évelő vágott és szaporítóanyagai)
- fedett (cserepes levél és virágos dísznövények, egy- és kétnyári, balkonnövények, díszcserjék, gyümölcsök cserepes növényként, vágott virág, vágott zöld, valamint ezek szaporítóanyagai)

Kereskedelem (kis- és nagykereskedelem)

Szolgáltatások, dekoráció

- kültéri (kert- és tájtervezés, kivitelezés, fenntartás, faápolás)
- beltéri (virágkötészet, lakótér-dekoráció)

TEAOR besorolás alapján

01.30 Növényi szaporítóanyag termesztése	a palántának ültetett növények termesztése
	a dísznövény hasznosítású növények termesztése, beleértve a gyeptéglatermesztést is
	a gumó, gyökér, hagyma előállítására ültetett növények; oltvány, dugvány; gombaspóra termesztése
	a faiskola működtetése, kivéve erdei faiskola
46.11 Mezőgazdasági termék ügynöki nagykereskedelme	virágok, dísznövények ügynöki nagykereskedelme
46.22 Dísznövény nagykereskedelme	a dísznövények, virághagymák, vágott virágok nagykereskedelme
47.76 Dísznövény kiskereskedelme	a vágott virág, a dísznövény és szaporítóanyagai (pl. palánta, virághagyma, gumó, dugvány, oltvány) szakosodott kiskereskedelme
71.11 Építészmérnöki tevékenység	tájépítés-tervezés
72.19 Egyéb természettudományi, műszaki kutatás, fejlesztés	kutatás és fejlesztés a mezőgazdasági tudományok területein
81.30 Zöldterület-kezelés	az alábbiak telepítése, gondozása, fenntartása, felújítása és fejlesztése:
	parkok, fasorok és kertek:
	magán- és bérházaknál, társasházaknál és lakóparkokban

	köz- és közösségi épületeknél (bölcsődék, nevelési intézmények: óvodák, általános- és középiskolák, szociális és egészségügyi intézmények, kórházak, közigazgatási épületek, templomok stb.)
	közterületeknél (parkok, fasorok, zöld területek, temetők stb.)
	autópálya, közlekedési pályák zöldesítésénél (utak, vasúti és villamos vonalak, vízi utak, kikötők)
	ipari és kereskedelmi épületeknél
	növényzet:
	épületeknél (tetőkertek, homlokzati növényzet, télikert)
	sportpályáknál (futball, golf stb.), játszótereknél, napozópázsitnál és egyéb szabadidős parkoknál
	álló- és folyóvíznél (medencék, alternáló vizes területek, tavak, uszodák, csatornák, vízpályák, szennyvíztelep)
	zaj, szél, erózió, vakítás elleni védő-, takarónövényzet
85.32 Szakmai középfokú oktatás	
85.42 Felsőfokú oktatás	
91.04 Növény-, állatkert, természetvédelmi terület működtetése	

FEOR alapján:

6115 Dísnövény-, virág- és faiskolai kertész, csemetenevelő	Jellemző munkakörök:
	Díszfaiskolai kertész
	Dísnövény- és virágtermesztő
	Dísnövény- és zöldségtermesztő
	Dísnövénykertész

	Dísznövénykertész és parképítő
	Dísznövényzaporító
	Faiskolai és csemetekerti kertész
	Faiskolai kertész
	Faiskolai lerakatvezető
	Faiskolai metsző, szemző
	Faiskolai munkás
	Faiskolai szaporítóanyag-előállító
	Faiskolai termesztő
	Kertépítő és -fenntartó
	Kertépítő kertész
	Kertépítő munkás
	Kertgondnok
	Növényházi dísznövénytermesztő
	Park- és kertépítő, -gondozó
	Parkápoló
	Parképítő
	Parkfenntartó
	Parkkarbantartó
	Parkkezelő
	Parkosító
	Parkrendező
	Szabadföldi dísznövénytermesztő
	Szikelkertépítő
	Üvegházi dísznövény-termesztő
	Virágkertész
	Virágtermesztő
	Virágzöld termelő
5111 Kereskedő	Virágkereskedő
5113 Bolti eladó	Virágbolti eladó
3131 Mezőgazdasági technikus	Kertész szaktechnikus

Az ágazati stratégia elkészítéséhez **pontos és naprakész adatokkal kell rendelkezni.** A külföldi szakirodalmak számos ellentmondást, eltérő adatot, megállapítást tartalmaznak. A nemzetközi adatfoglalások – a dísnövényágazatot stratégiai ágazatként kezelő néhány ország kivételével – becsléseken alapulnak. A legtöbb esetben csak egy-egy szűkebb terület áll a rendelkezésünkre. Átfogó tanulmányok, kutatások a hazai dísnövénytermesztés helyzetéről nem készültek.

A magyarországi dísnövénytermesztés egészen 2000-ig nem volt része az országos adatgyűjtési programnak. **A díszkertészet területéről ezért csak a KSH-tól (OSZÖ) nyerhetünk adatokat,** illetve a Dísnövény Szövetség és Termékτανács készít erre vonatkozó becsléseket. A Nemzeti Élelmiszer-biztonsági Hivatal (NÉBIH) feladata a szaporítóanyagok fajtaazonosságának nyomon követése és minőségének ellenőrzése, így e szervezetben is keletkeznek dísnövénytermeléssel kapcsolatos adatok. [Az Országos Statisztikai Adatgyűjtési Programról szóló 288/2009. (XII. 15.) kormányrendelet 2010. évtől rendelkezik a dísnövénytermesztés körében végzendő kötelező adatszolgáltatásról. Az adatgyűjtést az Agrárgazdasági Kutató Intézet (AKI) végzi. Ez a kérdőív a GSZÖ-vel ellentétben már részletes, növénycsoportokra és növényfajokra lebontott adatokat, továbbá a terület mellett a munkaerő-felhasználásra és az értékesítésre vonatkozó információkat is tartalmaz.]

1.1.2 Az ágazat nemzetgazdasági jelentősége

- A termékcsoport teljesen liberalizált
- 1 m²-re eső hozam és bevétel magas, egységnyi területen **nagyobb jövedelmezőség érhető el** mint más mezőgazdasági ágazatban.
- Fontos tényező, hogy a legmagasabb az egységnyi területen előállított termelési érték. Ezen a területen 5000 és 25 000 Ft/m² közötti árbevétel lehetséges.
- Egységnyi területre jutó foglalkoztatottak száma magas.
- **A természeti adottságainkat jól kihasználva versenyképessé válhatunk az Unión belül** (pl. termálvíz, talaj adottságok).
- További fejlesztések lehetővé tennék a nemzetközi piacokon való nagyobb számú részvételt.
- Hazánkban megoldott és működő a közép- és felsőfokú kertészképzés, valamint jellemző a több évszázados tapasztalat és tudás átadása. Ezáltal elmondható, hogy **a díszkertészek szakmai felkészültsége magas.**

A hazai dísznövénytermesztés területi megoszlása

Az egyes növénycsoportokat vizsgálva a legnagyobb területen a **faiskolák** találhatóak, a szabadföldi terület 95,5 százalékot, a többi kultúra mindössze 4,5 százalékot foglal el. A 400 faiskolai üzem termeszto felülete megközelítőleg 2900 ha. Termeszto körzetei: Nyugat-Dunántúl, Budapest, Kecskemét, Szeged és Debrecen környéke.

A **rózsató termeszte** 120 ha-on folyik Szeged-Szóreg környékén. A kész rózsatóveket uniós nyilvántartásban lévő oltalom alatt álló földrajzi árujelzéssel hozzák forgalomba. Az évi 4-5 millió megtermelt rózsató 90%-a exportra kerül.

A **fedett dísznövénytermeszte** 315 ha-on folyik és jellemzően az egyházi és balkonnövények termeszte mutat növekvő tendenciát.

Az **évelő dísznövények termeszte** megközelítőleg 30 ha-on folyik, felhasználási területe elsődlegesen a hazai zöldfelületek, magánkertek, zöldtetők.

A dísznövény-termesztesi ágazatban előállított termelési érték becsült értéke 60 milliárd Ft, melyet a kertészeti szolgáltatások, a zöldfelület gazdálkodás további 50-60 milliárd Ft-tal növel.

Az **egy lakosra jutó zöldterület** nagysága általában **nem éri el a kívánatos mértéket** (0,49-144,06 m²/fő között szóródik), viszont a falvakban magas, 96 m²/fő. Az önkormányzatok vagy saját hivataluk, intézményük, gazdasági társaságuk, vagy külső vállalkozások megbízásával oldják meg a zöldterületek gondozását, gazdaságossági megfontolások alapján. A gondozási munkákban **számottevő a közfoglalkoztatottak aránya**, összességében a fenntartási munkák 66%-át szervezik így.

A **zöldfelület-gazdálkodásra** jellemzője, hogy az elődeink által létrehozott kert-vagyon fenntartását végzi.

A **faápolásra** jellemző, hogy a fák, fasorok alatti közlekedést teszi biztonságossá.

Az ágazat jelentősége a vidékfejlesztésben

- A kertészetek nagy része vidéken található. Egy-egy nagyobb kertészet fontos szerepet játszik a helyi lakosok életében.
- Magyarországon sajátos helyzet alakult ki, ugyanis a dísnövény kertészetek sok esetben állattenyésztéssel, zöldség- és gyümölcsstermesztéssel is foglalkoznak.
- A mezőgazdasági iskolákból kikerülő diákok gyakorlatait részben a kertészetek vállalják magukra.
- Az egységnyi területre eső foglalkoztatottak száma a legnagyobb, ezáltal a vidék lakosság megtartó képességében jelentős szerepet játszik.

A dísnövény ágazatban szereplők világpiaci és magyarországi pozíciója, illetve esélyei

Magyarország **klimatikus és geológiai adottságai nagyon kedvezőek**, mely adottságok jobb kihasználása, a kutatási eredmények alkalmazása, intenzív költségtakarékos termesztési technológiák bevezetése nagyban hozzájárul a magyar dísnövénytermesztés versenyképességének, az ágazat fejlesztésének növeléséhez.

Az ágazat szereplőinek esélyei a technológiák fejlesztési eredményeinek alkalmazásával a megújuló energiára épített termesztői telepek létrehozásával, értékesítési csoportok létrehozásával, a munkaerő megtartó képessége a környező országok piaci lehetőségeinek kihasználásával a háttérpar fejlesztésével kimagaslóak.

A környező 10 ország negatív külkereskedelmi szaldóval rendelkezik, a dísnövényben importfüggő. **Magyarország a kelet-európai régió dísnövény termelői és értékesítői piac központjává válhat.**

1.1.3 A dísnövénytermelés helyzete

Az Európai Közösség nyugat-európai tagországaira jellemző folyamatok, a vállalatok számának csökkenése, a vállalatok összeolvadása nem jelentett területbeli, mennyiségbeli csökkenést. A versenyképesebb, szervezettebb nagyvállalatok létrejötte stabilizálta, megerősítette az adott ország dísnövénytermelését és kereskedelmét. Ez a folyamat Magyarországon csak az elmúlt években indult be.

Magyarországon már az uniós csatlakozás előtt elkezdődött a virágtermeléssel foglalkozó – mind technikai, mind termesztés technológiai vonatkozásban és a kereskedelemben is – vezető szerepet betöltő szövetkezetek felszámolása. Ez a folyamat a termeszto teruletek csokkenesehez vezetett (különös tekintettel az üvegház felületekre), továbbá csökkent a hazai termesztésű dísznövények mennyisége és minősége. Az elhibázott gazdaságpolitikai lépés eredményeként **a dísznövényágazat nem tartozott, sajnálatos módon ma sem tartozik a kertészetben belül a kedvezményezett ágazatok sorába.**

Így nem jöhettek létre termelői és értékesítői csoportok az ágazat súlyának és a benne lévő lehetőségek mértékben, hogy betöltsék a kiesett dísznövénytermesztő szövetkezetek helyét, és versenyképes helyzetbe kerülhessenek az Európai Közösségben. Magyarországra és a volt szocialista országokra jellemző, hogy többnyire kisvállalatok, egyéni vállalkozók foglalkoznak dísznövénytermesztéssel és kereskedelemmel.

A fedett termesztői területek nagy része 1 hektár alatti. Az együttműködési készség a termeszto k és forgalmazók körében alacsony, szervezetlen, tervezhetetlen a piac, nagy teret biztosítva így az import termékeknek. Mindezek ellenére Magyarország földrajzi elhelyezkedése miatt **fontos szerepet tölt be a nemzetközi dísznövény kereskedelemben.**

Dísznövényexportunk termékösszetétele kevésbé kiegyenlített mint az importunké. Ez abból adódik, hogy a technológia- és energiaigényes üvegházi termékek előállításában nem vagyunk versenyképesek, míg a szabadföldi termesztésben adottságaink többnyire kedvezőnek mondhatók. **Az exportban** ennek megfelelően **a faiskolai termékek aránya a meghatározó**, több év átlagában 60% feletti részt képviselnek, a rózsatő aránya ebből 95%. Komolyabb, 10% feletti részesedéssel bírnak még az exportban a vágott virágok. A szobanövény az egyetlen olyan termékcsoporthoz tartozik, ahol nem nőtt a kivitel értéke. A fogyasztási adatok szerint **Magyarországon dísznövényvásárlásra évente átlagosan mindössze 30 eurót fordítottunk**, ami messze elmarad a leggazdagabb európai országok szintjétől.

A termelési struktúra illesztése a termelési és piaci lehetőségekhez

Egyes dísnövénykultúrák nem termesztethők gazdaságosan idehaza. Azonban a kereskedelmi és termelési láncban szerepelniük kell, felhasználva a helyi ismereteket, a hazai genetikai és tudásbázist. **A nehezen szállítható, alacsony hőigényű, ma még jelentős kézimunkaerő igényű kultúrák,** így a faiskolai növények, egyéb szabadföldieknek, cserepes növényeknek, virágágyi és balkonnövényeknek, valamint bizonyos kis termesztési szegmenset felölelő, úgynevezett réskultúrák fejlesztésére kell koncentrálni.

A szabadföldi termesztés

Díszfaiskola

A faiskolai termesztéssel, forgalmazással, felhasználással foglalkozó vállalkozások száma ma 400, s ezek a vállalkozások szerény becslés szerint is 5-7000 munkavállalónak és segítő családtagnak, továbbá 2-4000 alkalmi munkavállalónak biztosítanak megélhetést. Közülük a többség családi vállalkozás, vagy melléktevékenységként ad kiegészítő jövedelmet. A faiskolai szektor által előállított termelési érték ma mintegy 26,5 milliárd Ft/év.

A rózsató termesztésében nagyon kedvező termőhelyi adottságokkal rendelkezünk, és a „szőregi” rózsató eredetvédett (hungarikum) termékünk.

Szárazvirág-termesztés

A piaci lehetőségek függvényében fokozatos a növekedés. Az utóbbi években nem csak a területük, hanem a feldolgozás minősége, az előállított termékek választéka is megugrott. Több száz család foglalkozik ezen termékek előállításával országszerte.

Egyéb szabadföldi kultúrák, mint **a virághagyma, szabadföldi vágott virág, termesztése** a csekély mennyiség miatt elhanyagolható.

Virágmagtermesztés

Reméljük – mivel klímánk kiválóan alkalmas arra –, hogy átmeneti visszaesés után ismét növekedni fog. Valószínű, hogy a termelésirányítás külföldi kezekbe kerül, ugyanis a potenciális piac messze túllép a magyar határokon, ugyanakkor a beruházási igény messze meghaladja a magyar termeszők lehetőségeit. Hiányosság, hogy nincs az

iparág mögött olyan jelentős nemesítési tevékenység, amely nagyobb kényszerítőerővel hatna a termesztésre.

Szabadföldi virágpalánta termesztés

Folyamatos a növekedés, a bővülő piacnak megfelelően.

A szabadföldi termesztésben lejátszódó és várható folyamatok

- A faiskolák mérete növekedni, számuk csökkenni, a szakosodás fokozódni fog. Még határozottabban elkülönülnek a termesztőtájak (Nyugat-Dunántúl, Dél-Magyarország).
- A faiskolai termesztésben egész Európa mindinkább egy piacnak számít, ha az adott országban nincs az adott növényfélésegből versenyképes áru, akkor az adott termék messze a gazdaságosnak tűnő szállítási határokon túl is eljuthat.
- A minőség áru termesztése elengedhetetlen, meghatározóvá kell válnia.
- Várható a környezetvédelmi és egyéb előírások szigorodása. Habár a jelenlegi helyzetben, sok esetben, a magyarországi előírások szigorúbbak mint a nyugat-európaiak. Ez a tény versenyhátrányt jelenthet számunkra.
- A környezetvédelmi irányzat a választékot is érinti majd, az egyes fajtacsoportok, a természetes környezetüknek, környezeti igényeiknek megfelelően jobban a helyükre kerülnek.
- Jelentősen fokozódik a sziklakerti, az évelő dísnövények termesztése.

A fedett dísnövénytermesztés

Magyarországon a növényházi vágott virágok és cserepes dísnövények termesztésének főbb körzetei a Dél-Alföldön, Nyugat-Dunántúlon és Budapest környékén találhatók. Kialakulásukban az agroökológiai adottságok (talaj, éghajlat) mellett a felvevő piacok, nagyobb városok, határszélek közelsége játszott szerepet.

Vágott virág-termesztés

A fedett termesztőberendezésben előállított vágott virágok közül meghatározó a gerbera rózsza, a liliom, a krizantém és a szegfű.

A vágott virágok termesztőfelülete csökken, amelyben az előállítási költségek emelkedése mellett a beáramló olcsóbb import konkurenciája is szerepet játszik.

A vágott virág termesztés beruházás- és energiaigénye magas.

A korábban termesztésünket uraló szegfűkultúra jelentősége alaposan megcsappant, köszönhetően a globalizációs jelenségeknek, a gazdaságosság romlásának, a választék bővülésének, a népszerűség vesztesének köszönhetően.

Cserepes dísznövénytermesztés

A cserepes dísznövénytermesztés, a virágzó- és levéldísznövények előállítását jelenti.

A virágzó cserepes dísznövények közül, az elsősorban szobanövényként termesztett, hosszabb tenyészidejű és magasabb hőigényű fajok köre leszűkült, helyükre rövid tenyészidejű, alacsony hőigényű és szabadföldi kiültetésre is alkalmas fajok tömegtermesztése került.

A virágzó növények közül a legjelentősebb hazai termesztésű kultúrák, a Poinsettia (mikulásvirág), Cyclamen, Dendranthema (krizantém), a Primula és a cserepes a Gerbera.

A szabadföldi kiültetésre a muskátli, az egynyári- és balkonnövény, valamint az árvácska termesztése idényjellegű. Egyre nagyobb részt tölt be, fontos a parkosításban és a közterület fejlesztéseknél. Ezekkel, a szezonálisuknál fogva, egymás után következő kultúrákkal a korszerűtlenebb termesztő-berendezések jól kihasználhatók, nagyobb kézimunka igényük miatt a dolgozók folyamatosan foglalkoztathatók.

MAGYAR
DISZKERTESZEK
SZÖVETSÉGE

1.2 Birtok- és tulajdonviszonyok jellemzői az ágazatban

A dísznövénytermesztő üzemek **nagy része magánkézben** működik. A bérelt területek aránya elenyésző. Sok a többgenerációs családi vállalkozás. A piaci igényekhez igazodva bővítik, illetve szűkítik a területeiket. A legtöbb a mikro- és kisgazdaság, amelyek gyakran a helyi igények kielégítésére jöttek létre.

A zöldfelület-gazdálkodásban és a faápolásban ez nem értelmezhető. A zöldfelületek, fasorok fenntartását önkormányzati tulajdonban lévő cégek, magántulajdonban lévő vállalkozások végzik.

1.3 Az ágazat piaci viszonyainak jellemzői

A magyar díszkertész ágazat, Magyarország földrajzi elhelyezkedése miatt fontos szerepet tölt be a nemzetközi dísznövény kereskedelemben és jóval kisebbet a természetben. A nyugat-európai országokban a termesztési és értékesítési színvonal jóval magasabb, így nagyon sok termék kerül onnan értékesítésre részben itthon, részben pedig Magyarországon keresztül a kelet-európai piacokra.

Az ágazat jövője egyre nehezebb, 20 éve kevesebb munkával, kisebb területtel lehetett elérni ugyanezt az eredményt. Ma már **egyre nagyobb területen kell termelni, mert a jövedelem fokozatosan zsugorodik. A nettó árbevétel csökken** (a virág nem szükséges, tehát úgynevezett luxustermék, nagyon érzékenyen reagál az árak és a jövedelmek változására), miközben **a költségek egyre emelkednek**. Leginkább a szaporítóanyag ára, de az egyéb segédanyagok (föld, cserép), az energia, a szállítás, a műtrágya és növényvédőszer is drágulnak. Az árfolyammozgást is nagyon megérzi az ágazat, mert a legtöbb alapanyag importtermék.

A hazai fogyasztás az elmúlt 10 évben folyamatosan stagnál, melynek okai:

- a gazdasági világválság, az életminőség romlása,
- a termékeinket és szolgáltatásainkat terhelő rendkívül magas áfa (27%),
- az élők munkát terhelő járulékos költségek.

A **zöldfelület gazdálkodók** közül a parkfenntartók egyre inkább köztulajdonú cégek, városi kertészetek. Ezek mellett itt is, mint a dísznövénytermesztésben mikro-, kis- és közepes vállalkozások szolgálatnak.

A **parképítésben** mikro-, kis- és közepes vállalkozások szolgálatnak melyeknek alkupozíciójukat a megrendelő nagy építőipari cégek gyengítik.

A **faápolást** jellemzően mikro-, kis- és közepes vállalkozások végzik.

A **kis faiskolák** jellemzően konténeres növényeket termesztnek, nagy fajtaszámmal dolgoznak, hogy a környék igényeit kielégítsék. Sok esetben több lábon állnak, nem csak díszfaiskolai termesztéssel, hanem erdészeti, gyümölcs szaporítóanyag előállításal vagy termeléssel, kertépítéssel is foglalkoznak, továbbá árudát működtetnek, esetleg teljesen más irányú tevékenységet folytatnak. A faiskolai termesztés fejlesztése igen tökeigényes, ezért más utakat keresnek a fennmaradáshoz, fejlődéshez. Többen bekapcsolódnak az agrárturizmusba, bemutató parkot létesítenek.

Az ágazatban a 81/2004. (V. 4.) FVM-rendeletnek megfelelő **termelői csoportok támogatottság hiányában ez idáig nem jöttek létre**, ezért az egész termelés és kereskedelem szervezetlen és érzékeny a piaci változásokra.

Éppen emiatt gyakran előfordul, hogy az **azonos termékekből túlkínálat**, míg másokból hiány alakul ki, a termesztés megkezdésekor nincs mindig pontos adat arról, hogy ki, mikorra és mennyit termel. Ebben az is közrejátszik, hogy a termesztők az előző évi jövedelemtömeget az előállított mennyiség növelésével tudják csak elérni és nem áremeléssel.

A **szezonális termékek forgalmát** az időjárás is befolyásolja (késői kitavasodás, korai nyár kezdet). Amikor az értékesítési időpontok „összecsúsznak”, a megtermelt növények egymás versenytársaivá válnak. Értékesítési kényszer miatt egyre több termelő foglalkozik közvetlen értékesítéssel.

1.3.1 Problémák az ágazatban

A hazai dísznövények árképzésére jelentős hatást gyakorolnak a Hollandián át beszerezhető áruk árai. Mivel a dísznövénytermesztők évek óta nem tudnak árat emelni, a költségeiket próbálják leszorítani. A **költségcsökkentés fő területei** az

energiatakarékosság, az inputanyagok olcsóbb beszerzése, melyek **esetenként a minőség rovására mehet.**

A magyarországi árakat alapvetően **az import árak határozzák meg**, ami azt jelenti, hogy a hazai termelőknek áremelésre igen kevés esélyük van, hiszen **a hazai áru importból bármikor helyettesíthető.**

Magyarországon a dísznövénytermékek iránti kereslet nem kiegyenlített, jellemzően alkalomhoz (Valentin nap, nőnap, anyák napja, ballagások), nagyobb névnapokhoz, szezonhoz kötődik. A kereslet-kínálat hullámozása igen erősen megjelenik az árakban is, amely követi az árutózsde árának alakulását.

Az értékesítési árakkal kapcsolatban **27%-os áfa sújtja a termelőket.** Ez főleg a belföldi forgalmazásban okozott visszaesést. **A feketekereskedelmet viszont jelentősen erősíti.**

A vágott virág-termesztők egy része – kiegészítésként – zöldségtermesztéssel is foglalkozik.

A zöldfelület gazdálkodásra sokkal több helyen volna szükség. A társadalom sokkal magasabb színvonalú és költségesebb munkát igényelne, továbbá a szakma is, mint amelyet napjainkban végzünk. Forráshiány miatt gyakran elmarad, illetve nem megfelelő a zöldfelületek szakmailag indokolt felújítása, elmaradnak fontos munkák (tápanyag-utánpótlás, a növényvédelem nem teljes körű stb.), így csökken a zöldfelületek díszítő értéke.

1.3.2 A hazai dísznövény-kereskedelem formái

Magyarországon mintegy **100 dísznövény nagykereskedelmi cég** működik, legtöbbjük **vágott virágok és cserepes dísznövények** kereskedelmével foglalkozik. **Az importőr és a nagykereskedő szerep egyértelműen nem különül el egymástól.**

A nagykereskedők között jelentős a **Virágpaletta Szövetkezet**, amely termelők által létrehozott, és részben működtetett nagykereskedelmi cég. Az alapító kertészek elsősorban saját termékeik értékesítését elősegítendő hozták létre, de választékbővítési céllal importtal, és más (külső) beszállítók árujának forgalmazásával is foglalkoznak.

Jelenleg az egyetlen faiskolai termékeket korszerű vállalkezási formában forgalmazó nagykereskedés a **Profi Partner Kft.** A faiskolai ágazatban kevésbé jellemző a **nagykereskedelmi értékesítés** (gyakoribb, hogy a kiskereskedők közvetlenül a termelőtől vásárolnak, emellett az is közrejátszhat ebben, hogy faiskolai termékekből jóval kisebb az import aránya).

A dísznövény-kereskedelem **fontos egységei a nagybani piacok, melyek az ország eltérő területein találhatóak.**

Budapesten és vonzáskörzetében működik a szigetszentmiklósi **Flora Hungaria**, a **Szent László utcai** és a **budaörsi virágpiac**. Vidéken a **debreceni és szegedi virágpiac** jelentős.

A **Flora Hungaria virágpiacon** becslések szerint a Magyarországon forgalmazott vágott és cserepes virágok 60-70%-a megfordul, emellett jelentős ármeghatározó szereppel is bír.

A **kiskereskedelem**ben továbbra is fontos szerepe van a **virágboltoknak (8-10 ezer)**. A vágott virágok értékesítésében még mindig abszolút vezető szerepet játszanak, a cserepes dísznövények esetében viszont csökkent a jelentőségük a multinacionális láncok megjelenésével.

Az ún. **gartencenterek** az EU észak-nyugati tagállamaiban jelentős szerepet töltenek be a dísznövény-forgalmazásban (részesezésük akár az 50%-ot is eléri a teljes dísznövénysegmenst tekintve), de nálunk egyelőre csak néhány ilyen jellegű áruház, illetve áruházlánc működik (3-400).

A **kertészeti árudák** elsősorban értékesítési körülményeikben különböznek a gartencenterektől. Nyitott légterű, ezért csak szezonális értékesítésre alkalmas eladóhelyek. Főleg faiskolai termékeket, zöldségpalántákat, egynyári, balkonnövényeket forgalmaznak.

A **multinacionális kereskedelmi láncok** jelentősége túl nagy a dísznövények értékesítésében. Faiskolai árut elsősorban az ún. **barkácsáruházak** forgalmaznak, de az utóbbi időben egyes **kiskereskedelmi láncok** is kertészeti termékekkel bővítették áru kínálatukat. Cserepes dísznövényeket ma már gyakorlatilag minden kiskereskedelmi

lánc kínálatában találunk, az utóbbi időben a kisebb szupermarketeket működtető és a diszkont cégek is beszálltak az értékesítésbe.

A **szolgáltatók szerepe** sem elhanyagolható a dísznövények fogyasztói értékesítésében. A kertépítő cégeknek különösen a magas jövedelmű réteg dísznövénybeszerzésében van egyre jelentősebb szerepe, hiszen ez a fogyasztói réteg nem faiskolai termékeket, hanem „kész kertet” vásárol, gyakran a fenntartását, gondozását – így a növények pótlását is – szakemberre bízva, aki természetesen a növények beszerzését is intézi.

A szolgáltatások jelentősége növekszik. A minőségi közterületek létrehozásában, fenntartásában elengedhetetlen, hogy csak szakképesítéssel rendelkezők végezzék ezt a tevékenységet.

1.3.3 A hazai díszkertészeti szolgáltatás formái

A parkfenntartás nagyobb piacai:

- a városi zöldfelületek,
- közutak zöldfelületei,
- cégek telephelyeinek zöldfelületei,
- társasházak, lakóparkok, villakertek.

A parképítés piacai:

- városi zöldfelületek,
- tájépítési munkák, autópályák, hulladéklerakók,
- gyűjteményes kertek, kastélyok,
- cégek, zöldmezős beruházásai,
- magán megrendelők.

A fasorfenntartás, faápolás piacai:

- városi zöldfelületek,
- közutak zöldfelületei,
- közműszolgáltatók,
- gyűjteményes kertek, kastélyok.

1.3.4 Az ágazat jelenlegi marketingje, megkülönböztető jelölései

A közösségi marketing jelenleg nagyon gyenge. Jelenleg a díszkertészeti vállalkozások önállóan végzik marketing tevékenységüket, azonban elvárás a közös fellépés.

Néhány nagyobb vállalkozás egyedileg hirdet a hazai médiában és a környékbeli országokban. A kiállításokon való megjelenés (árubörzék, OMÉK, Hortus Hungaricus, Essen IPM, Moszkva, Bukarest) elengedhetetlen. Az online hirdetési módszerek nem eléggé elterjedtek.

Döntő a megtermelt növényeink genetikai adottsága és edzettsége. Ez teremthet alapot a megkülönböztetésre. Nem mellékes, hogy magyar emberek élnek belőle és vele.

A megkülönböztető jelölés nagy áttörést hozhat a piacon, de a tudatos és fizetőképes vásárló nélkül hatékonysága nem megfelelő.

A fogyasztási és jövedelmi statisztikai adatok alapján, Magyarországon **a lakosság dísznövény-fogyasztási hajlandósága** nemzetközi összehasonlításban kifejezetten **nagy, csupán a jövedelmi helyzetünk miatt költünk kevesebbet** erre az árucsoportra. A dísznövényfogyasztás csúcsokban jelentkezik. Hazánkban átlagosan 30 euró/fő. Azonban az életszínvonal növekedése a dísznövényekre fordított kiadások növekedését vetíti előre, Svájcban átlagosan 130 euró/fő ez az érték. (Forrás: AIPH-union FLeurs)

1.3.5 A dísznövény vásárlási igények felmérése

Ahhoz, hogy a szakma hatékony fogyasztásnövelő stratégiát alakítson ki, valamint célirányos kampányokkal ösztönözze a virágvásárlást, a fogyasztói szokások, vásárlási igények ismerete nélkülözhetetlen. Fontos feltárni azokat a racionális és emocionális indokokat, amelyek vásárlásra készítetik a lakosokat, és amelyek ismertével hatékonyabbá tehető a dísznövény-értékesítés.

A felmérés eredményeként megállapítható, hogy legtöbben havonta vásárolnak virágot, vágott virágot gyakrabban, mint cserepest. Díszfaiskolai termékeket csak ritkán vásárolnak.

A különböző korcsoportok vásárlási szokásaiban a gyakoriság tekintetében alig van különbség. A vásárló döntését racionális és emocionális tényezők befolyásolják.

Felmérések szerint **cserepes növényeket és díszfaiskolai termékeket** inkább saját részre vásárolnak, vágott virágot pedig ajándékozási célból.

A hazai **közterületek, parkok, zöldfelületek állapota** alacsony színvonalú. Az elmúlt években sok javulás volt érzékelhető. Az önkormányzatok többsége felismerte a **zöldfelület-fenntartás** fontosságát. Országos szinten elég sokat költünk ezekre a területekre, ám az eredmény alig észlelhető. Az emberek gyakran kulturálatlanul viselkednek, szemetelnek, rongálnak, ellopják a kiültetett növényeket.

Az emberek egyre többet hajlandóak tenni is a szép környezet érdekében.

Ki kell dolgozni egy célirányos marketing stratégiát, végrehajtásához pedig anyagi forrásokat kell biztosítani.

A „**Virágos Magyarország**” környezetszépítő verseny (mozgalom) nagyot változtatott, különösen a vidéki városok, települések arculatán. A verseny segítette a lakók, civilszervezetek, vállalkozások bevonását a környezet szépítésébe, zöldfelületek fenntartásába. A verseny bírálata során fontos szerepe van a **hazai nemesítésű egynyári virágok, őshonos fafajok alkalmazásának**, a virágágyak színvonalas tervezésének, fenntartásának. A verseny segíti a települések turisztikai szempontból történő fejlődését, település marketingjének javulását.

A „virág mint ajándék” közép- és nagyvállalatok ajándékozási gyakorlatában

Az irodaházakban dolgozók száma ma már egyre nagyobb Magyarországon. Általánosságban elmondható, hogy minimális a dísznövény dekoráció, az ajándékok mellé nem jár virág. Tapasztalataink szerint a külföldi tulajdonban lévő cégekre jellemző, hogy **a beltérek szépítésében élőnövényeket alkalmaznak**.

Jellemző, hogy rendezvényekre készíttetnek dekorációt (egyre kevesebbet áldoznak rá), de ajándékozásra nem, sem a vállalatok dolgozóinak, sem üzleti partnereknek. Elismerik, hogy jó a növény, mint dekoráció, de nem tesznek érte, hogy az meg is valósuljon.

Megállapítható, hogy a virág, mint ajándék, szinte **ismeretlen a vállalati szférában**. Nagy ritkán a hölgyek Nőnap alkalmából kapnak virágot vállalati költségből, de inkább a kollegáktól. Dekorációként alkalmaznak élő növényeket, de a gazdasági helyzetre hivatkozva az erre fordított költségeket egyre inkább csökkentik.

1.4 A természeti erőforrások hasznosítása az ágazatban

A **környezeti adottságaink** sok termék versenyképes előállítását teszik lehetővé. Elsősorban a magas minőségű faiskolai termékek, a rózsató, virágmag előállítása terén jelent gazdasági, gazdaságföldrajzi előnyt. A hazai termálvízkészlet a fedett termesztés számára is hozhat fejlődést. A kiváló minőségű díszkertészeti áru és a nagy múltú szakmai kultúra a szolgáltatásainkat is versenyképesé tehetik.

Vízhasználat

A mezőgazdasági termelés egyik legnagyobb kihívása az időjárási szélsőségekkel szembeni kitettség, ami a versenyképességünket tartósan korlátozó tényezővé vált. A szabadföldi több éves konténeres kultúrák esetében a **teleltetést fedett körülmények között** kell biztosítani. A takarékos energia felhasználás teremtheti meg a nagy értékű áru biztonságát és előállítását.

A mezőgazdaság és ezen belül a díszkertészet meghatározó tényezője a víz. Öntözés nélkül az ágazatban nem lehet eredményes a termesztés és a felhasználás. A jövőben a **vízfelhasználás hatékonyságának és az öntözött területek nagyságának növelését, a vízgazdálkodás javítását** és a belvizek elleni védekezést kell előtérbe helyeznünk, fontos a szárazságtűrő növények alkalmazása, esővízgyűjtés. Szabadföldön gazdálkodók, faiskolás és évelő termesztők esetében a gazdaságos termesztés meghatározója lehet az öntözés. Az üvegalatti termesztésben napjainkra teljesen általánossá vált a különféle színvonalú, áru **öntözőrendszerek** térnyerése.

A megváltozó időjárás nem kedvez a zöldfelület gazdálkodás és a tájépítés eredményességének sem.

Energiahordozók

A fólia alatti és az üvegházi termesztés gazdaságos fenntartását, piaci bővítésének lehetőségét nagymértékben az energiaárak határozzák meg. A hagyományos energiahordozók magas árszínvonala jelentős költségnövelő tényező, amely mellett jövedelmező termelés nehezen lehetséges. Kedvező földrajzi adottságaink miatt azonban a rendelkezésünkre álló **geotermikus termálenergia**, illetve a biogáz- és biomassza-energia felhasználásával biztosítani lehet a kertészetek gazdaságos

működését és fennmaradását. Ezek felhasználásával lehetővé válik a széndioxid kibocsátás és az energiainport-függőségünk csökkentése, továbbá ezen keresztül az EU által ösztönzött, megújuló energiára alapuló hőenergia-termelés arányának növelése is. **A gázfűtés drágasága miatt sok kertész leállt már a termesztéssel,** mások technológiai változtatásokkal, energiatakarékos beruházásokkal igyekeznek gázzámlájuk nagyságát csökkenteni.

Jelenleg a gáz kiváltására használt energiahordozók, vagyis a szén és a fatüzelés mellett leggyakoribb a pellet égetése, illetve a termálvíz. De a technika fejlettsége ma már lehetővé teszi a fedett berendezések alatti gazdálkodásban **önálló energetikai rendszer kiépítését.** Olyan helyen, ahol a dísznövény termesztéséhez szükséges meleget termálvíz biztosítja (melynek hőmérséklete legalább 60 °C), a rendszert **abszorpciós-adszorpciós hűtőberendezésekkel** kiegészítve nemcsak melegítésre, hanem hűtésre is fel lehet használni. Ez jelentős **elektromosenergia-megtakarítást** eredményez. A környezetszennyezés is csökkenthető ezzel a módszerrel. A **metángáz kinyerése** gázleválasztó, gáztisztító és gáznyomás fokozó berendezésekkel olyan termál kutaknál lehetséges, ahol a termálvizet kísérő gáz metántartalma elegendő mennyiségű.

Ezek a korszerű technológiák nagyban hozzájárulhatnak a dísznövények alacsonyabb költségen való termesztéséhez, **megnövelve** ez által annak **versenyképességét** az unió piacán.

Energetikai célú biomassza-felhasználás

Magyarország összes **biomassza-készlete** 350-360 millió tonnára tehető. Ebből mintegy 105-110 millió tonna elsődleges (növényi) biomassza évente újratermelődik, a gazdaság (energiaszektor, mezőgazdaság) azonban ennek elenyésző százalékát használja fel. A kedvező hazai agroökológiai adottságokra épülő, valamint a fenntarthatósági kritériumokat (kiemelten a biológiai sokféleség és a talajminőség védelme) figyelembe vevő, energetikai célú biomassza-felhasználás hozzájárulhat a mezőgazdasági, így a kertészeti termelés fejlesztéséhez. Ehhez megfelelő technológiára van szüksége a kertészeteknek (biomassza-kazánok, kapcsolódó fűtési rendszerek, az alapanyag előkészítéséhez és raktározásához szükséges berendezések stb.) Fontos szerepe van az energiaültetvényeknek, illetve az erre irányuló nemesítésnek.

1.5 Az ágazat tudományos fejlettségének jellemzői

Az elmúlt húsz évben Magyarországon gyakorlatilag fokozatosan megszűnt a technológiai és technikai fejlesztéshez szükséges kutatói tevékenység, **érdemi nemesítő munka például már csak néhány faj esetében létezik.** Ennek eredménye nemzetközi mértékkel mérve is sikeres egyvári növényfajták (Celosia, Gailardia, Tagetes), a klíma és betegségellenálló rózsafajták és más fa-, illetve cserjeváltozatok. **Az oktatás és szakemberképzés területén is megfigyelhető a lemaradás.** E tényező is közrehat abban, hogy Magyarországon ma adottságaink ellenére sem áll rendelkezésre olyan mennyiségű és minőségű eladható termék, mint amit a piac igényel.

Kutatás-fejlesztési tevékenység egyrészt egyetemeken, másrészt a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (a továbbiakban: MNV Zrt.) és a Vidékfejlesztési Minisztérium (a továbbiakban: VM) felügyelete alá tartozó intézetekben folyik. A korábban MNV Zrt.-hez került kutatóintézetek (Állami Gyümölcs- és Dísnövény-termesztési Kutató-Fejlesztő Közhasznú Nonprofit Kft., Érd) tulajdonosi joggyakorlásának a VM irányítása alá tartozó költségvetési szervhez történő átadása megtörtént. Sajnálatos, hogy **az új intézmény nevében már nem szerepel a dísnövénykutatás.** Az intézményi háttér szétagoltsága hátráltatta a kutatások összehangolását, ráadásul ezen intézményben a kutatás háttérbe szorult a gazdasági tevékenységekkel szemben. E társaság megőrizte ugyan a kezelésükben lévő értékeket, de **nem tudta az ágazat igényeinek megfelelően végezni kutató-, fejlesztő- és innovációs munkáját.**

A zöldfelület-gazdálkodás egyik ágazatában, a faápolásban a **favizsgálati módszerek hazai kutatása, fejlesztése világszínvonalon folyik.**

Genetikai alapok fenntartása és fejlesztése a termék-előállítás érdekében

A 95/2003. (VIII. 14.) FVM-rendelet a növényi genetikai anyagok megőrzéséről és felhasználásáról lehetőséget teremt a **termesztés élő alapjainak fenntartására** a további nemesítő munka fejlesztésére, mely kapcsolódik a Kutatás-fejlesztés, szaktanácsadás és innováció, valamint a Nemzeti Agrár-környezetvédelmi Programhoz is. A **biológiai diverzitást**, a genetikai előrehaladást **szolgáló növényanyagok megőrzésére**, az ültetvények fenntartására a VM normatív támogatást ad a NÉBIH ellenőrzése mellett.

1.6 Az ágazat humánerő-ellátottságának jellemzői

1.6.1 Az ágazat foglalkoztatási jelentősége

- A dísznövényágazatra jellemzőek a családi, mikro- és kisvállalkozások.
- A családi gazdaságokra alapozott termelés a következő generációknak is megteremti a munka és megélhetési lehetőséget.
- Az ágazat integrálásához nélkülözhetetlen a kötelező agrárkamara regisztráció, amely kiterjed az egyéni vállalkozókra, östermelőkre és családi gazdaságokra is.
- A kertészetek nagy számban alkalmazhatnak alacsony iskolázottságú, de betanítható munkaerőt.
- A népesség megtartásában nagy szerepet játszanak a kisebb és nagyobb kertészetek.
- Hátrányos helyzetű munkavállalók munkához juttatására is alkalmas.

A termesztés megközelítőleg **15 000 családnak nyújt** teljes vagy részmunkaidős foglalkoztatást, **megélhetést**. A faiskolákban 2 fő, míg az intenzívebb növénykultúráknál fedett területen 8-10 fő volt az egy hektárra jutó foglalkoztatottak száma. Természetesen ez függ a technikai színvontól is. A dísznövénytermesztés foglalkoztatásban betöltött szerepe is kiemelkedő, ha az **egy hektárra jutó foglalkoztatást** tekintjük.

A mezőgazdaság átlagos teljes munkaerő-felhasználásának 1,5%-a a dísznövényeket termelő gazdaságokban és a faiskolákban valósul meg. Míg az egy hektárra jutó éves munkaerő-felhasználás a növénytermelő gazdaságok átlagában csak 0,04 éves munkaerőegység, ugyanez a **dísznövénytermesztőknél 0,39**, ezen belül a növényházi dísznövénytermelőknél **0,6 éves munkaerőegységet tesz ki**.

A kereskedelem és a szolgáltatás foglalkoztatottsága szintén jelentős, 10 000 virágüzlet 10 000 családnak nyújt megélhetést.

Nagy a munkaerő-felhasználás a kertészeti szolgáltatásokban is. Ez termesztő felület arányában nem kimutatható.

A zöldfelület-gazdálkodás a közhasznú foglalkoztatás egyik jelentős terepe. Sajnos az önkormányzatokban sok helyen nincs főkertész, kevés a zöldfelület-gazdálkodással

foglalkozó szakember a polgármesteri hivatalokban, illetve gyakran az önkormányzati tulajdonban lévő vállalkozásoknál is.

A kertészet az intenzív termesztésben rejlő magasabb árbevételi lehetőségek és az ehhez társuló kézimunka-igény miatt az egyik legjelentősebb munkahelyteremtő és vidéki-népességmegtartó ágazat.

Az országosan magas munkanélküliség ellenére **problémát jelent a kertészeti termesztés magas kézimunka-szükségletének (növényápolási munkák, betakarítás) biztosítása.** Az elmúlt években a fizikai munka általános társadalmi megbecsültségének hiánya, az alkalmazható potenciális munkaerő fizikai és mentális állapota, az idény- és alkalmi munkavállaláshoz kapcsolódó adminisztrációs terhek, a szociális segélyezés munkavállalást visszatartó ereje egyre kedvezőtlenebb helyzetet teremtett, amit a változó szabályozás és a START munkaprogram csak lassan és részben tud orvosolni.

A problémák megoldását segítette az egyszerűsített foglalkoztatás szabályainak 2011. és 2012. évi módosítása. Általánosságban elmondható, hogy a termelők számára nehézséget jelent megfelelő számú mezőgazdasági munkást találni, amelyet tovább súlyosbít az a tény is, hogy a közmunkavállalásból fakadó kötelezettségek teljesítése akadályozhatja az érintettek idénymunka-vállalási lehetőségeit.

A termelésben **a kézimunkaigény a növény biológiájához igazodva időben és mennyiségben eltérő módon jelentkezik.** A kertészeti tevékenység 25-30%-ban 10-11 hónapos, további 65-70%-ban 4-8 hónap foglalkoztatást jelent a kis- és középvállalkozásoknál (AKI). Továbbá egyes termesztési módok, technológiák is nagyban eltérnek (pl. a faiskolai termesztés, vágott virág előállítás). Ezért a díszkertészetben a kézimunka-igényes növényfajoknál **kevés állandó és időnként sok alkalmi munkaerőt foglalkoztatnak** a vállalkozások.

A felső- és középfokú képzésből kikerülők létszámstruktúrája ma jelentős mértékben eltér a munkaerőpiac igényeitől, és a különbségek a jövőben még csak erősödni fognak. A legátfogóbb **szerkezeti feszültség a szakmunkások hiánya.** A képzéssel összefüggő kérdések megoldására lehetőséget teremt az a tény, hogy 2013. augusztus 1-jétől **43 agrár-szakképző intézmény került a Vidékfejlesztési Minisztérium fenntartásába** a már meglévő 17 mellé.

A termelés fejlesztése nem csupán a **szakmunkások nagyobb arányát igényli**, hanem az ahhoz szükséges szakmai ismeretanyag is változik, bővül. A piacon való tájékozódás, kapcsolatteremtés jelentőségének növekedésével elengedhetlenné válik a számítógép-használat, az internet segítségével való tájékozódás és kapcsolatépítés képessége, amelyekhez segítséget nyújt a gazdáknak a 2012-ben elindult **Gazdanet program**, és egyre fontosabb az idegen nyelvek használata is.

1.6.2 Szakmai képviselet, adat-felvételezés

A feladatok teljesítésében a kijelölt célok elérésében a Magyar Díszkertészek Szövetsége jelentős terheket kell hogy magára vállaljon.

A Magyar Díszkertészek Szövetsége (MDSZ) fogja össze a hazai kertésztársadalmat. A termesztők, szolgáltatók, nagy- és kiskereskedők, egyszóval a termékpálya összes résztvevőjének szakmai ernyőt nyújt, ellátja érdekképviseletüket.

A díszkertész ágazat méreteinek, kapacitásának felméréséhez, nyilvántartásához **szükséges a legteljesebb körű taglétszám elérésére.**

A dísznövények területéről csak a **KSH Gazdaságszerkezeti Összeírásából (GSZÖ)** nyerhetünk adatokat, az adatgyűjtést az Agrárgazdasági Kutató Intézet végzi (a GSZÖ az 1 EUME alatti egyéni gazdaságokat csak becsléssel vizsgálta), illetve a MDSZ készít erre vonatkozó becsléseket. A **NÉBIH feladata** a szaporító anyagok fajtaazonosságának, nyomon-követhetőségének és minőségének ellenőrzése, így e szervezetben is keletkeznek dísznövénytermeléssel kapcsolatos adatok.

Az **Állami Számvevőszék** a települési önkormányzatok tulajdonában lévő zöldterületek fejlesztésének és fenntartásának ellenőrzéséről adta ki a 0934 számú jelentését 2009 szeptemberében. A jelentés tartalmazott összegző megállapításokat, következtetéseket, javaslatokat, valamint részletes megállapításokat az önkormányzati zöldterület-gazdálkodás szabályozottságára, a zöldterületi feladatellátást szolgáló vagyonra, a zöldterületek üzemeltetésére, az önkormányzat tulajdonában lévő játszóterek állapotára, EU szabványok szerinti felújítására, a zöldterület vagyomműködésének és fejlesztésének ellenőrzésére vonatkozóan.

1.7 Az ágazat pénzügyi folyamatai

1.7.1 Adópolitika

A magyar mezőgazdaság sikeres működését és fejlődését nagyban meghatározza az ország mindenkori közteherviselési politikája, mivel **az ágazat jövedelemtermelő képessége kisebb** más nemzetgazdasági ágazatokénál (ipar, szolgáltatás), így az adórendszer elvonásai érzékenyebben érintik az agrárvállalkozások működési és fejlesztési döntéseit. E tényezők kedvezőtlen hatása leginkább a rossz adómorálban („adóelkerülés”) nyilvánul meg.

A nemzetközi viszonylatban magas adóteher mellett a hazai ágazat számára komoly problémát jelent **az ágazatban működő szereplők nem egységes adóterhelése**, ami az elérhető adókedvezmények nem megfelelő szerkezetére vezethető vissza.

Adózási módok

A magánszemélyek és az egyéni gazdaságok mezőgazdasági tevékenységének adózása a személyi jövedelemadó törvény hatálya alá tartozik. A személyi jövedelemadózásnál a mezőgazdasággal foglalkozó egyéni gazdaságok az árbevétel függvényében számos lehetőség közül választhatnak. A rendszer bonyolultságát jól érzékelteti, hogy összesen **kilencféle** (az őstermelők hatféle, az egyéni vállalkozók háromféle) **adózási mód közül választhatnak**. A gazdák tevékenységük mérete mellett a választáskor azt tartják szem előtt, hogy minél kevesebb adót kelljen fizetniük. Az áttekinthetőséget nagymértékben rontja a zavaros, sokszor egymással kevés összefüggést mutató jogi szabályozás. (AKI Pénzügy-politikai Osztály)

Az őstermelők bevételhez viszonyított jövedelme az elmúlt 10 évben folyamatosan – összességében 25%-kal – **csökkent**, mára csak a bevétel 3%-át mutatják ki jövedelemként, ellentétben az **egyéni vállalkozókkal**, akiknek **bevétel-jövedelem aránya megduplázódott** és eléri a 7%-ot, tehát kétszer olyan eredményesen termelnek.

A dísznövénytermesztés területén az **őstermelői adózási forma hátrányos megkülönböztetésben részesül** az élelmiszertermelőkhez képest. A gazdák 42%-a a bevétel után nem mutat ki semmilyen jövedelmet, így adót még jelképesen sem fizet.

Ma becslések szerint a **dísznövénytermékek és szolgáltatások közel 50%-a a szürke- és feketegazdaság csatornáin keresztül jut el a fogyasztóhoz**, ami nemcsak jelentős adóbevétel kiesést jelent az állam számára, hanem nagymértékben rontja az egyébként legálisan működő, magas minőségi szinten termelő, munkahelyteremtő- és megtartó agrárvállalkozások versenyképességét. Az elmúlt évek tapasztalatai azt igazolják, hogy a magyar mezőgazdaságban **a feketekereskedelem és az őstermelői forma szorosan összefonódik**. Fontos azonban kiemelni, hogy az alapvető probléma nem az őstermelővel, mint adózási formával van, hanem a formához kapcsolódó adókedvezmények valódi jogosultságának nehézkes ellenőrizhetőségével.

Az áfa kérdése

A magyar adó- és járulékfizetési szabályok és kategóriák, valamint a jogszabályi ellentmondások gátolják az ágazat fejlődését.

A jelentős termeléssel rendelkező uniós országokban az alacsony áfa előnyösen hat a termelésre. Jelenleg **magasabb az áfa nálunk, mint az importbehozatalra szoruló skandináv országok esetében**. Nagy a különbség a magas 27%-os hazai áfa, valamint az uniós átlagos áfa között, és ez **kedvez az áfacsalóknak, megjelenik a fekete import**. A fekete import káros hatása, hogy csökkenti a magyar termék értékesítési árát és versenytorzító hatású, **a tisztességes nagykereskedők és termesztők sorvadásához vezet**.

A magas hazai ár miatt a fogyasztók leszoknak a dísznövények vásárlásáról, különösen amikor erős a helyettesítő termékek piaca, reklámja. **A 96/42/EK rendelet alapján a csökkentett kulcs dísznövényekre alkalmazható volna**. 13 uniós tagállamban alacsonyabb kulcsot alkalmaznak!

1.7.2 Hitelfinanszírozás

Magyarországon az agrárhitelezés intézményes hálózatát pénzügyi oldalról a kereskedelmi bankok, takarékszövetkezetek, faktortársaságok és lízingcégek, valamint garanciaszervezetek alkotják.

Az ágazat pénzügyi helyzete – ahogyan a mezőgazdaság egészéé is –, nagymértékben függ az őt körülvevő pénzügyi környezettől, a bankok hitelezési hajlandóságától és képességétől. Nemzetgazdasági szinten a hitelezési aktivitást tekintve mind a hosszú, mind pedig a rövid lejáratú **hiteleknél jelentős mérséklődés tapasztalható 2008 óta**, amelyet a bankok kockázatkerülő magatartása, a beruházási szándék mérséklődése, és az aggregált kereslet visszaesése magyaráz. **A rövid és hosszú lejáratú hitelek aránya 2012 közepére 20 százalékponttal mérséklődött.** Az elmúlt négy évben a rövid lejáratú hitelek állománya esett vissza leginkább, 2012-ben a 2008. évinek mindössze 80%-át érte el. A rövid lejáratú hitelek szerepét a **szállítói finanszírozás** vette át, a beruházási hitelek tekintetében a kezdeti visszaesést követően ismét emelkedés tapasztalható.

A **rövid lejáratú forgóeszközhitelek kamatai általában magasak** és hátrányuk, hogy a hitelösszeg jóváhagyásához **fedezetet kell biztosítani.** Az agrárvállalkozások beruházási hiteleinél probléma, hogy a fejlesztés tárgyát képező vagyontárgy a hitelintézeteknek gyakran nem nyújt elegendő fedezetet. Az elmúlt években a gazdálkodók alacsony szabadfedezet-kapacitásának problémáját az állam és a pénzügyi szektor az **Agrár-Vállalkozási Hitelgarancia Alapítvány (AVHGA) készfizető kezességvállalásával** és a lízingcégek által kínált zártvégű pénzügyi lízinggel próbálta megoldani.

A Magyar Fejlesztési Bank által **refinanszírozott támogatott hitelkonstrukciók enyhíthetik a magas kamatterheket**, csökkenthetik egyes mezőgazdasági ágazatok forrásigényét. Ezek a hitelprogramok jelentős szerepet játszottak abban is, hogy a mezőgazdaság hitelei nem estek vissza olyan drasztikusan, mint a nemzetgazdasági átlag.

1.7.3 Támogatások

A **természeti erőforrások és környezeti értékek** fennmaradása és fenntartható hasznosítása a Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Stratégia prioritása, mely az agrár-környezetgazdálkodási, erdő- és környezetvédelmi intézkedéseken keresztül valósul meg.

Az éghajlatváltozás hatásainak tudatos kompenzálása érdekében további lehetőséget nyújt az **Unió erdészeti és kertészeti stratégiai és cselekvési terve** (COM 2005 – 84), amely igen fontos a fenntarthatósággal és a munkahelyteremtéssel kapcsolatos intézkedések megvalósításában.

A Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Stratégia valamennyi prioritása közvetett vagy közvetlen kapcsolatban van az Unió környezetvédelmi cselekvési programjával (1600/2002/EK határozat).

Számolhatunk a rendelkezések szigorodásával, az előírások anyagi terheinek a növekedésével. Az Unióban sem a szabadföldi, sem az üvegalatti dísznövénykertészkedést sem tekintik kivételnek a gazdálkodás során. A megalkotott szabályok az összes létező veszélyforrást figyelembe veszi, **környezetkímélő termesztési módszereket is előírhatnak**, mint például Hollandiában zárt rendszerű termesztést, amelyből környezetre veszélyes anyag nem kerülhet ki. Ebben az esetben, akár faiskolában (USA), akár üvegalatti gazdálkodásban, olyan mesterséges közegben termesztenek, amelyből **a csurgalék tápanyag nem „fertőzheti” az eredeti altalajt**.

A leggyakrabban kifogásolt területek a kazánok levegőszennyezése, az elfolyó tápoldatok talajszennyezése, növényvédőszeres szétterjedése a légkörben.

A mezőgazdasági vállalkozások esetében általánosan igaz, hogy a támogatásoknak mind nagyobb szerepe van a vállalkozások finanszírozásában, stabil működésében, a hitelképesség fenntartásában. **Az ágazat jelenleg csekély mértékben – elsősorban kertészet technológiai, gépvásárlási jogcímen – vehet igénybe fejlesztési típusú támogatásokat.**

A zöldfelületek fenntartásához, fejlesztéséhez, területük növeléséhez **bővíteni kell a pályázati forrásokat**, amelyekkel biztosítható a megfelelő színvonalú, kapacitású géppark, az intenzív parkfenntartás, növényalkalmazás, növelhető az évelők, rózsák alkalmazása, környezetvédelmi szempontok érvényesítése.

2. A MAGYAR DÍSZKERTÉSZ ÁGAZAT HELYZETÉNEK ELEMZÉSE SWOT-ANALÍZISSEL

2.1 Erősségek, gyengeségek, lehetőségek és veszélyek

Erősségeink	Gyengeségeink
jó genetikai alapok	tőkeszegénység
szakmai ismeretek, a megszerzett tudás	technikai elmaradás
földrajzi elhelyezkedésünk	kedvezőtlen termékszerkezet
öntöző- és termálvíz készleteink	szervezetlen termesztés
optimális környezeti feltételek	szervezetlen kereskedelem
kiépült kapcsolatrendszer	a szakmai összetartás hiánya
növények szeretete	sok import
Lehetőségek (kitörési pontok)	Veszélyek
a hazai piac bővülése	a lehetőségeket mások használják ki
bővülő exportpiac	a ránk zúduló import dömping
új felhasználási és fogyasztási területek (balkon, temető, zöldtető)	a hazai piac védelmének hiánya
a szomszédos országok piacából eredő lehetőségek kihasználása	erős piaci verseny
a szabadföldi termesztés felfuttatása	
a termálvíz széleskörű hasznosítása	
a foglalkoztatás bővítése, munkahelyteremtés	

2.2 Következtetések

Az ágazatnak ki kell aknáznia a különlegesen jó termelési és geopolitikai adottságokat. A termelés bővítése és a földrajzi fekvésből adódó logisztikai lehetőségek kihasználása elengedhetetlen. Ma már tudjuk, hogy nemcsak hazánkban, de egész bolygónkon a széndioxidot megkötő és oxigént, valamint árnyékot adó, a víz körforgásában és megtartásában fontos szerepet játszó zöld lombfelület és az erdők fontos tényezői annak, hogy az ember élőhelye lakható és egészséges maradjon. Mielőbb jelentőségének megfelelően kell kezelni, és **közösségi forrásainkból a lehetőségek szerint támogatni kell az ezt biztosító ágazatot.**

Mert a zöld életet jelent – a díszkertészek életet teremtenek.

A **piacorientált termelésfejlesztés kulcskérdése**, hogy sikerül-e a technikai- és technológiai fejlesztés, az oktatás és kutatás, valamint a szaktanácsadás összhangját megteremteni, továbbá az ehhez szükséges forrásokat rövid- és hosszútávon rendelkezésre bocsátani ágazati és kormányzati együttműködés keretében.

Növelni kell a megtermelt áru hozzáadott értékét.

Követni kell a fogyasztói igényeket, megfelelő promóciós és marketing eszközökkel pedig erősíteni kell a hazai termékek és szolgáltatások iránti keresletet.

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

2.3 A SWOT-analízis alapján az ágazat fejlesztésének fő stratégiai elemei és prioritásai

Dísznövények = Életminőség javítása

- Nemzeti Vidékstratégia – Kert Magyarország program, benne a szerteágazó, de alapjaiban egységes dísznövény ágazat teljes vertikumának összehangolása, az integrált dísznövény ágazat működéséhez a különböző bizottságoknak és minisztériumoknak is integrálódni kell
- Ernyőszerkezet, civil szervezetek és a kamarák viszonya, a különböző szervezeteknek, részterületeknek egy szóvivője legyen, aki partneri viszonyban áll minden ágazatot érintő szereplővel (delegáció kérdése)
- Az összefogás erősítése
- Adatbázis kialakítása az ágazat adataival, platformmá váló kiterjesztése
- Szakmai végzettség-gyakorlat színvonalának emelése – az agrárium minden ágazatának vissza kell kapnia a társadalmi megbecsülését
- Oktatás-továbbképzés, gyakorlati képzés színvonalának jelentős emelése, a szakmát csak regisztrációval a kellő szakvégzettség alapján lehessen hivatásszerűen művelni
- Az ágazati kutatás, innováció aktivizálása
- Génmegőrzés, nemesítés, fajtavizsgálat, hazai fajták gondnoksága, bemutatókertek finanszírozása
- Környezetvédelem, természetvédelem és díszkertészet kapcsolatrendszerének kiigazítása
- Foglalkoztatás növelése az adminisztráció és a közterhek csökkentésével is
- Tőkeinjekció (beruházás-támogatás, marketing, technológiafejlesztés)
- Piac-marketing- stratégia (benne kiállítások szakma és nagyközönség számára egyaránt)
- Zöldfelület-gazdálkodás, táj-és kerttervezés, Green City, Közösségi kertek támogatása
- Díszkertészeti szolgáltatások (beltéri és kültéri) színvonalának emelése
- Kereskedelem szervezése (szakmaközi szervezeti feladatok)
- Energia-kérdés javítása
- TÉSZ-ek és egyéb társulások ösztönzése

- Östermelői-jogszabály módosítása
- Jogszabály-módosítás növényútlevéllel, szaporítóanyag forgalmazással, termékdíjjal kapcsolatban

2.3.1 Áru-előállítás

A termelés növelése érdekében technikai- és technológiai fejlesztésekre, az öntözés fejlesztésére és a biogáz-, biomassza- és termálenergia fenntartható módon történő felhasználásának lehetővé tételére van szükség.

A fejlesztések hatékonyságát az ágazati kutatás és szaktanácsadás rendszerének újjáépítésével és működtetésével lehet garantálni.

2.3.2 Kereskedelem

A piacaink újjáépítésében és fejlesztésében a tömegpiaci és a réspiaci termékkörök és időszakok meghatározásával tudatos marketing stratégia építése.

A globalizált piac ellátása érdekében az árukonzentráció és az értékesítés szervezetségének növelése.

2.3.3 Szolgáltatás

Ki kell dolgozni a köztulajdoni zöldfelületek minimum fenntartási technológiáját, el kell készíteni a hiányzó szabványokat.

Jogot kell alapítani a fáknek, fás szárú növényeknek nemcsak a közterületeken, hanem az ingatlanokon belül is!

Meg kell szervezni a zöldfelület-gazdálkodás hiányzó szakmáinak képzését.

Zöldterület-gazdálkodásról szóló önálló kerettörvény, végrehajtási rendeletek megalkotása.

2.3.4 Egyéb ágazati kérdések

- Az ágazati és kormányzati marketingaktivitás növelése, kiemelten az integrált módszerekkel előállított termékek promóciója területén.
- Az alacsony minőségű áru kizárása érdekében növelni kell a minőségi elvárásokat.

- A Magyar termék fogalmának meghatározása és bevezetése a dísznövényekre is.
- A hazai fogyasztók megismertetése a termékekkel.

A magyar díszkertész ágazat fejlődését egyértelműen pozitív irányba képes mozdítani a vidékfejlesztés és a piacszabályozás keretében rendelkezésre álló **támogatások és fejlesztési lehetőségek mind teljesebb kiaknázása**, de ezek hatékony felhasználását csak hosszú távú és kiszámítható támogatási rendszer teszi lehetővé. Az önköltségek leszorítása és a minőség javítása szintén a piaci biztonságot növeli. A hazai kereslet élénkítése elengedhetetlen a **belpiaci értékesítés növelése** érdekében. A siker útjában azonban jelenleg még több szabályozási és gazdasági akadály is áll, amelyek megszüntetése határozott és gyors kormányzati intézkedéseket igényelnek. Alapvető fontosságú tehát a **feladatok prioritásának**, valamint az ágazaton belüli (a piaci szereplőktől elvárható) és az ágazaton kívüli (gazdaságpolitikai döntéseket igénylő) intézkedések időrendjének **pontos meghatározása**.

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

3. A DÍSZKERTÉSZ ÁGAZAT KÖZÉP TÁVÚ CÉLJAI

A dísznövény ágazat fejlesztésének indokai

A természeti adottságaink és környezeti lehetőségeink kihasználatlanok. Magyarország **Európa kapuja a nagy népességű keleti országok felvevő piacaihoz**, ahol a termelés-technológia alacsony színvonalú. A fogyasztási igény növekedése többszöröse a termelési színvonal növekedéséhez viszonyítva, ami hosszú távon jó piaci lehetőségeket biztosít az előállított termékek és szolgáltatások számára. (A szolgáltatások: szakmai gyakorlat, szakmai tudás, kutatási eredmények, a külföldi technológiák adoptálása során keletkezett termelési tapasztalatok.) A **kelet-európai nagy felvevő piac közelsége**, az energia árak és a szállítási költségek emelkedése nagy lehetőség Magyarország számára.

3.1 Stratégiák az ágazat egyes területeire

3.1.1 Termesztésfejlesztést célzó stratégia

Általános cél: a meglévő termesztési technológiák fejlesztése és új, korszerű eljárások bevezetése, különös tekintettel a költségek csökkentésére és a termékek minőségének javítására.

A szabadföldi termesztésben

Díszfaiskola és szabadföldi rózsatermesztés

- műszaki feltételek korszerűsítése
- öntözés korszerűsítése
- gazdaságos, optimalizált telepméret kialakítása
- korszerű termesztés technológiák bevezetése
- hazai nemesítésű fajták és kutatási eredmények elterjesztése

Évelő dísznövények

- korszerű termesztési technológia kidolgozása
- anyatelepek létesítése

- nemesítés fellendítése, különös tekintettel a hazai igényeknek legjobban megfelelő fajokra, fajtákra

Egyéb szabadföldiek

- új kultúrák bevezetése és termesztési technológiája a hazai optimáliskörnyezeti tényezők kihasználására
- egynyári magtermesztés fellendítése
- nemesítés fellendítése, melynek iránya és célja a hazai klímát jól tűrő fajták előállítása

A fedett termesztői felületek alatt

- nagy légtérű, intenzív termesztésre alkalmas, környezetkímélő zárt rendszerű termesztő berendezések létesítése, részben a termál energiára, részben pedig egyéb megújuló energiára alapozva
- korszerű termesztéstechnológiák bevezetése
- korszerű szaporítóanyag-előállítási technológia, műszaki és növény egészségügyi feltételekkel, beleértve a faiskolai szaporítóanyag termesztést is
- új, alacsony hőigényű kultúrák bevezetésének vizsgálata

3.1.2 Értékesítés fejlesztése, különös tekintettel a kelet-európai új piaci lehetőségekre

- szervezett értékesítés
- meglévő piacok fejlesztése
- új piaci lehetőségek feltárása a környező kelet-európai és szomszédos európai országokban
- korszerű csomagolási eljárások bevezetése az ágazat valamennyi területén
- közös, agresszív, ágazati marketing kialakítása és működtetése

3.1.3 Szolgáltatások fejlesztése

- zöldfelületek fenntartásának, felújításának, fejlesztésének korszerűsítése a hazai áralapokra támaszkodva

- új alkalmazási területek kidolgozása
- zöldberuházások előre tervezhetőségének megteremtése
- zöldfelületek létesítése, fenntartása szakmai végzettséghez kötött legyen

3.2 Minőségi árualapok megteremtése

A termeléssel és a kereskedelemmel kapcsolatos teendők, melyek az egész kertészeti ágazatra is vonatkoznak

3.2.1 Ágazati kutatás és független szaktanácsadás

Kutatás-fejlesztés és innováció

Az európai dísnövényágazatra hatalmas innovációs nyomás nehezedik, hiszen a technológia fejlődésével egyre több termék válik könnyen és olcsón szállíthatóvá, tárolhatóvá, ezért a jövőben egyre több vágott virág vagy hosszabb távon akár cserepes növény előállítása tevődhet át az EU-n kívüli országokba. Az EU növénytermelő országai számára az innováció, azaz **az új fajok és fajták és technológiák folyamatos fejlesztése az egyetlen lehetőség** jelenlegi pozíciójuk megtartására.

A magyar díszkertész ágazat fejlesztésének alapvető **kulcskérdése a kutatóintézeti háttér alapjaitól való újraszervezése**, az alkalmazott kutatások-, valamint a marketing- és piackutatás támogatása. A kutatói háttérnek ki kell szolgálnia a termesztési piaci igényeket. A szerteágazó sokrétű fejlesztés kulcskérdése hogy, a gyakorlatban alkalmazható, fenntartható kutatások szükségesek.

A kialakult helyzet javításához **a kutatóintézeti és az üzemi kutatási rendszer struktúrájának és működtetésének átfogó átalakítása** szükséges. Az állam által támogatott alkalmazott **kutatásokat a Vidékfejlesztési Minisztérium**, mint szaktárca **felügyelete alá kell koncentrálni**, a jelenleginél egyszerűbb és átláthatóbb intézményi keretek közé. Kiszámítható, az ellátott feladatokon alapuló finanszírozási rendszert kell bevezetni. A párhuzamosságok elkerülése, illetve a komplex programok kialakítása érdekében **fokozni kell a szakmai koordinációt**.

A kutatási-fejlesztési célok megfogalmazását, a hasznosság és a felhasználhatóság igényének érvényesítését, a kutatóintézetek innovációs eredményességének értékelését az ágazat gyakorlati szereplőinek bevonásával lehet hatékonyan végrehajtani.

A gazdaságok korszerűsítésével a termelési és fajlagos költségek csökkennek, javul a termelési szerkezet, és ezáltal növekszik a gazdasági teljesítményük.

Ágazati kutató-, fejlesztő- és nemesítőbázis

A lehetőségeket összhangba kell hozni a Nemzeti K+F és innovációs akcióprogrammal, ki kell dolgozni a dísznövénytermesztés innovációs és k+f feladatait.

- A **kutatás, fejlesztés, nemesítés is a gazdasági verseny része**. Technikai felszereltségünk, ellátottságunk nagyon eltérő szinten áll. Faiskolákban általában közepes vagy annál valamivel jobb, az üveg alatti termesztésben annál gyengébb.
- Egyértelmű prioritásokat kell kijelölni a leginkább versenyképes területek kutatására, fejlesztésére. Azokat viszont érdemi módon kellene finanszírozni, hogy igazi, használható eredmények szülessenek
- **Technikai fejlesztésben** csaknem végleg lemaradtunk, az országunk kicsi, erre a területre csak nagyon határozott céllal szabad tőkét bevonni. Fontos viszont a külföldön már kifejlesztett technikák kritikai vizsgálata, és azok szelektív meghonosítása.
- A faiskolai **fejlesztés tőkeigénye** (beruházás, gép, épület) 2-4 millió Ft/ha. Ugyanez a szám az üvegházi beruházásban 200-400 millió Ft, vagy e fölött van, erősen függ a technikai felszereltségtől (például energiaernyő 2500 Ft/m², öntözőrendszer 500-2100 Ft/m², termesztőasztal 8000-13 000 Ft/m²).
- **Technológiai fejlesztés** magában foglalja az új technológiák kidolgozására irányuló központilag szervezett kutatásokat, az üzemen belüli folyamatos fejlesztő tevékenységet, sőt még a külföldi rendszeres tapasztalatcserét is.
- El kell ismernünk, hogy a **nemesítés** is a gazdasági verseny része, tehát költségeit nem csak állami, hanem részben vállalkozói forrásból kell fedezni.
- A dísznövényfogyasztás egyik motorja a **fajta, a fajtaújdonosság**, amely az állandó **keresletémbresztés** eszköze. **Ágazati nemesítőbázist** kell létrehozni. A fajták képességeinek felmérésére, az újdonosságok kipróbálására **összehasonlító telepekre** van szükség.
- Tény, hogy a külföld gyakorlatában a nemesítői tevékenység vagy szaporító üzemekhez kapcsolódva, vagy önálló nemesítői szervezetekben, vagy akár családi dinasztiákban folyik, többnyire külső támogatás nélkül. Ennek kialakult gyakorlatát vizsgálni és a lehetőségekhez mérten honosítani kell, figyelembe véve a hazai rendszereket és sajátosságokat.

- A feladat nagy, **gazdaságos nemesítés** csak úgy képzelhető el, ha a kinemesített fajták széles körben forgalmazhatók. Ezért arra van szükség, hogy nemesítő cégek tevékenységükkel, akár szerződéses módon kapcsolódjanak elismert szaporító cégek munkájához. Így a nemesítők a befolyt licenz díjakból fedezni tudják költségeiket, a szaporító üzem is jól jár, hiszen **versenyhelyzetben helytállhatnak, és kellő nyereséghez juthatnak.**
- A Magyar Díszkertészek Szövetségének segítségével, **állami támogatással fel kell mérni** a perspektivikus kutatási területeket és **a nemesítésre, fajtafenntartásra érdemes növényfajokat, fajtákat.** A hazai díszfaiskolai nemesítésre a spontán kialakuló változatok, klónok szelekciója, termesztésbe vonása jellemző. Fontos tevékenység a Nyugat-Európából behozott fajták vizsgálata a hazai klimatikus viszonyok között, amely feladatot nagyrészt a termesztő faiskolák saját maguk végzik.
- A mai klímaváltozás időszakában egyre inkább kívánalom a nemesítésben a **szárazságtűrés, jó alkalmazkodó képesség, betegség-ellenállóság, jó regenerálódó képesség, kevés fenntartási igény.** (Tudatos nemesítéssel hazánkban jelenleg kevesen foglalkoznak). E kérdéskört is a szakma bevonásával integráltan kell kezelni. Az innovációs járulék központosításával a díszkertész ágazat képviselőinek bevonásával kell kialakítani a pályázatokat. A sok elaprózódó kutatás helyett **meg kell határozni** a versenyképesség növelése érdekében **a prioritásokat.**

3.2.2 Biológiai alapok védelme

A 2003. évi LII. törvény rendelkezik arról, hogy a biológiai alapok védelme, az államilag elismert fajták fenntartása állami feladat, melynek érvényt kell szerezni. **Korszerűsítésre szorul a termelés biológiai alapjai fenntartásának szervezeti struktúrája is,** mert ma a termelők nem, vagy csak későn jutnak hozzá a piacon extraprofitot jelentő új, korszerű fajták alapanyagához. **Hiányoznak továbbá a biológiai alapok fenntartásának a forrásai is.** Átgondolt változtatással a forrást megteremthetőnek tartjuk. Javasoljuk meghatározni a termesztést, és a génmegőrzést szolgáló gyűjtemények szétválasztását a génmegőrzési pályázatoknál. A botanikus és gyűjteményes kertek, Magyar Dísznövények Gondnoksága, Nemzeti Fajtagyűjtemények közfeladatot látnak el, a törzsültetvények a termelést szolgálják, támogatásukat ennek megfelelően kell segíteni.

3.2.3 A foglalkoztatás bővítése

A fejlesztéssel megvalósítható az a **vidékfejlesztési koncepció** is, ami a vidéki munkahelyteremtésre és eltartóképességre, a vidéki lakosság megtartó képességére helyezi a hangsúlyt, hiszen az ágazat a szükséges technikai fejlesztések után is munkaigényes kultúra marad. E tekintetben talán a **legversenyképesebbé tehető ágazat** a magyar mezőgazdaságon belül.

A munkaerő-gazdálkodást nehezíti, hogy az ország egyes részein **nem mindig találni** erre a megerőltető munkavégzésre **hazai jelentkezőt**, még esetenként jobb díjazás ellenére sem. A természet visszaterő **problémája** a jellegéből fakadó **idénymunka-szükséglet**. Szükséges a hazai és külföldi munkaerő alkalmazását elősegítő törvényi szabályozás módosítása.

3.2.4 Szakember-ellátottság

A gazdálkodás rendjének, szervezettségének, technológiájának átalakulása – a belső és külső kereslethez való igazodása – új elvárásokat teremt a szakember-ellátottsággal, a szakemberképzéssel szemben. A hazai dísznövénytermelés és szolgáltatás szakember-ellátottságának növelésén túl feladat a **magángazdálkodók szakmai ismereteinek** a kor követelményeihez való igazítása, a termeléshez szükséges szakmunkás és technikus végzettségűek számának és tudásuk minőségének fejlesztése.

Fontos a természet legmagasabb szintű és meghatározó képviselő rétegének a **szakma mestereinek megteremtése és folyamatos továbbképzése**.

Elsődleges szempont a **gyakorlati oktatás háttérének megteremtése**.

3.2.5 Esélyegyenlőség megteremtése a társas vállalkozások és a családi gazdaságok között

Meg kell teremteni az azonos feltételeket a támogatások, pályázatok, termőföld megvásárlása, földtörvény alkalmazása során.

A faiskolák nagy része társas vállalkozás, de zömében családi tulajdonban vannak, mégis **hátrányt szenvednek a többnyire csak önfoglalkoztató családi gazdaságokkal szemben**.

3.2.6 Az őstermelői tevékenység áttekintése

Kizárólag az őstermelői gazdálkodási forma előírás szerinti működését kell fokozott ellenőrzés mellett biztosítani. A szakképzésüket ösztönözni kell.

3.2.7 Szaktanácsadás

A kor követelményeinek megfelelő, az ágazat fejlesztését szolgáló szaktanácsadási rendszer kialakítása elengedhetetlen a versenyképes termelés feltételeinek megteremtése érdekében. Adott szakterületekre jól kiképzett szakemberekre van szükség, akiknek tanácsaiért a termesztő fizet. A hazai **független szaktanácsadási rendszer felépítése kulcskérdés** a jövőben, amelyet a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara alapfeladatának kell tekinteni. E tevékenységében csak a szakmai szervezetre tud támaszkodni.

Az innovációk hasznosításának feltétele is egy működőképes ágazati szaktanácsadói hálózat, amelyen keresztül a legújabb eredmények el tudnak jutni a termelőhöz. Erre lehet alkalmas a **szaktanácsadók rendszeres továbbképzése** a kutatóhelyeken.

A leggyakoribb, konkrét szolgáltatási területek:

- Tápanyag-utánpótlás és alkalmazott termesztő közegek
- Növényvédelem
- Fajta információk
- Alkalmazandó technológia
- Vállalkozási ismeretek

3.2.8 Szakképzés

A szakoktatás teljes rendszerét javasoljuk áttekinteni. Javasoljuk a készülő a közép- és felsőfokú képzés minőségének emelését, valamint hogy **önálló díszkertész vállalkozást csak a megfelelő szakképesítéssel lehessen indítani/folytatni** (mesterlevél) és **ezt regisztrálni kelljen** (terméktanács, kamara).

A jelenlegi fejlesztési koncepció nem teszi lehetővé a szakképesítés egymásra épülését, az élethosszig tartó tanulást, megszűnnek az elágazások, a szakiskolák nem indíthatnak

részsakképesítéseket. A felsőoktatási képzést koncentrálni kell. A versenyképes tudás és a műveltség növekedését, illetve az információs társadalom kiteljesedését a Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Stratégia képzésre, készségfejlesztésre, humánerőforrás-fejlesztésre irányuló céljai szolgálják.

A fejlett, ütőképes termelés alapja a magasan kvalifikált munkaerő. Az ágazat fejlesztési elképzeléseit **szinkronizálni kell a szakoktatási törvény** tervezetével és a **felsőoktatási törvénnyel**. A TISZK-ek és Tudásbázisok létrejöttével új helyzet áll elő. Ezen a téren a következő „gyakorlati” feladatokat kell elvégezni:

Az OKJ-ban tervezett képzésekről

Az agrárstratégia kialakításánál a szakiskolai képzésnél fontosnak tartjuk a **széles alapozást**, hogy lehetőséget teremtsen a kertészeti valamennyi ismeretének elsajátításához.

Az OKJ-ben a kertész szakiskolai szakképesítés a **hároméves időtartama** megfelelő képzésre ad lehetőséget. Az általános alapozás komplex, remélhetőleg a gyakorlatban is széleskörűen hasznosítható ismereteket ad. Fontosnak tartanánk a **részsakképesítés beépítését a gyenge vagy sérült tanulók részére**. Az 54-es szintű szakképesítések esetében az iskolarendszeren kívüli képzést nem engedélyeznénk, különösen a képzési idő szabályozása nélkül. Szükség van **fő szakképesítésként kertész és növényvédelmi technikus szakképesítésre, mesterképzésre az OKJ-ben**.

A tangazdaságok kérdése

Az agrár szakképesítések tekintetében továbbra is elsőrendű szerepét látjuk a gyakorlati oktatást segítő tanüzemeknek. **Indokoltnak tartanánk a tanüzemek minősítését** és a fejlesztésük érdekében további támogatásokat pályázati források biztosításával. Fontosnak tartjuk, hogy **új típusú, speciális tanulószerveződést** lehessen kötni a tangazdaságokkal.

A motiválás

Tapasztalható, hogy az egyébként is kevésbé népszerű mezőgazdasági szakokra a gyengébben teljesítő, szerény adottságú szülői háttérrel rendelkező tanulók érkeznek.

Az **ösztöndíj rendszerével** a jelentkezői szám, és a tanulói motiváltság segíthető.

A végzett tanulók munkához jutásának esélyei alacsonyak. Szükséges egy program keretében a szakmát szerzett fiatal tartós termőföldhöz (1-2 ha) juttatása, valamint a vállalkozásának beinduláshoz szükséges alapvető anyagok (trágya, vetőmag szaporítóanyag stb.) biztosítása. **A fiatal felnőtt, aki gazdálkodni szeretne, még nem rendelkezik elegendő tapasztalattal, ezért az ő munkáját egy mentor vagy mentorcsoport támogassa az anyaiskola szervezésével.**

Az ágazaton belüli új szakmák kialakulása miatt új szakképzésekre is szükség van (pl. a faápoló szakma képzésére).

3.2.9 Technológiai feltételek biztosítása

A fejlesztéseknek kifejezetten az optimális üzemméret kialakítását és növelését, valamint az egységköltségek csökkentését kell szolgálniuk. A **komplex projektfinanszírozással** lehetővé kell tenni a gazdálkodás kiszámíthatóságát, a hosszú távú tervezést, a hatékony forrásfelhasználást, valamint a pályázati és egyéb adminisztratív terhek csökkentését.

Energia

- A termékek versenyképességének javítása az energiafelhasználás hatékonyságának növelésével az alternatív energiák szélesebb körű bevezetése által.
- Magyarország alternatív energia felhasználási kötelezettségének teljesítése keretében a biogáz- és biomassza-energia, valamint a magyar termálenergia-kincs hasznosítása.
- A biogáz-, biomassza- és termálenergia széleskörű kertészeti és kommunális felhasználásával egy speciális a fenntarthatóság feltételeit is figyelembevevő régiós energiarendszer kialakítása.

- Alternatív energiaként figyelembe veendő biogáz és biomassza tüzelés technológiáinak felhasználáshoz szükséges innovációt segítő megfelelő pályázati támogatási rendszer kialakítása.

Öntözésfejlesztés

Az egyik legfontosabb prioritást élvező terület, mely a minőségi áru-előállítás alapvető feltétele mind a szabadföldi, mind a fedett termesztésben.

A meglévő öntözési lehetőségek jobb kihasználása mellett a kertészeti ágazat által hasznosított termőterületek öntözhetőségének biztosítása. Ehhez szükséges technikai fejlesztések, valamint az öntözővíz takarékos öntözés szabályozási és pénzügyi feltételeit meg kell teremteni. Az országos vízgazdálkodási programoknál **figyelembe kellene venni az egyes termőtájak kertészeti termesztésének fejlesztéséhez szükséges öntözővíz igényeket is**, a tervezett víztározókat és csatornarendszereket úgy szükséges méretezni, hogy azok lehetőséget adjanak a jelenlegi alacsony öntözési arány kibővítésére.

Fedett felületek létesítése és korszerűsítése

Korszerű, nagy légterű, zártrendszerű, megújuló energiát hasznosító üzemek kiépítése szükséges.

A növényházi termesztésben várható folyamatok

- Célszerű az üzemméret növelése, az optimális nagyság hazánkban is már megköveteli az 1-2 ha-os termesző felületet.
- Termékszerkezet változása még folyamatos.
- Minden ellenkező várakozással szemben növekedni fog a dísnövényfogyasztás. Kérdés, hogy hazai gazdák állítják-e elő, vagy importból ömlik-e be.
- A bővülő piac egyre igényesebb is. A minőséget egyre jobb áron lehet eladni, míg a gyenge minőségű virág sokszor ingyen sem kell.
- A jelenlegi ciklikus virágvásárlás egyre kiegyenlítettebbé válik. A kiegyenlített virágvásárlás irányába hat, hogy a virág egyre inkább nem csak ajándék, hanem a

mindennapi lakáskultúra részévé is válik. Azonban az egyes uralkodó névnapok forgalomra gyakorolt kiugró hatása csökken a névadási szokások változása miatt.

- A szomszéd országok piacán keresletnövekedés várható.
- Folytatódik a termesztés területi elvándorlása, egyre távolabb a nagyobb városoktól drága ingatlan árak miatt.

A növényházi termékek iránti piaci **kereslet növekedése miatt** – amely piacon folyamatos szállítás, időzített és környezetbarát termesztés szükséges – **célszerű Magyarországon a növényházi termesztést fejleszteni.**

3.2.10 Jogszabályok, hatósági eljárásrend módosítása

Hatósági eljárások módosítása

Az ágazat tevékenységének **szabályozása** és a minősítés, **hatósági ellenőrzés** ellentmondásos, illetve **bürokratikus és költséges**. Semmi nem indokolja a jelenlegi helyzet fenntartását, megváltoztatása elkerülhetetlen, mert – számtalan egyéb negatív hatása mellett – növeli a termelés költségeit, ami – véső fokon – a versenyképesség romlását jelenti. Az EU tagállamaiban elsődlegesen növény-egészségügyi ellenőrzésre helyezik a hangsúlyt. Szükséges a tevékenységet szabályozó **rendeletek ellentmondásainak kiküszöbölése** és ésszerűsítése. Ezzel egyrészt csökkenthetőek a költségvetési kiadások, a termelőket terhelő költségek (szemle díjak), másrészt mérsékelhető a termelőket sújtó adminisztráció is.

A szaporítóanyag fogalmának a szakma által is elfogadott meghatározásával egyértelművé válna az ellenőrzés körébe bevonandó termékek, termelők, kereskedők köre. Jelenleg az NÉBIH az ellenőrzést nem csak a szaporítóanyag termesztésével, kereskedelmével foglalkozókra is kiterjeszti.

Változtatásra szorul továbbá a **védett növények szaporításnak szabályozása** is, mert a jelenlegi bonyolultabb és szigorúbb, mint a legtöbb EU tagország jogszabálya és ez jelentős versenyhátrányba hozza a hazai termelőket.

3.2.11 Növényvédőszeres és egyéb vegyi anyagok használata

A dísnövény ágazatban több száz faj több ezer fajtáját termesztik, de szerfelhasználásuk a szántóföldi növénytermesztéshez képest kis volumenű, ezért **a gyártónak nem éri meg minden fajra/fajtára engedélyztetni.** Ennek ellenére biztosítani kell a dísnövénytermesztésben hatékony szerek beszerezhetőségét, használatát.

3.2.12 A feketekereskedelem visszaszorítása

A feketekereskedelem jelentős csökkenését **az áfa mérséklése és a kedvező adózási jogszabályok segítenék.** Az ellenőrök egységes követelményrendszer alapján dolgozzanak (melyet az integrált bizottságok és minisztériumi felelősök készítenek el), magas fokú szakmai ismerettel rendelkezzenek, és büntetőjogi felelősséggel állítsák ki a szükséges okmányokat. A virágpiacok fokozott ellenőrzése a feketekereskedelmet áthelyezi a kereskedelem más helyszíneire.

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

3.3 Támogatások

3.3.1 Tőketámogatás

A többi kertészeti ágazathoz hasonlóan a díszkertész ágazat is tőkehiánnyal küzd. Az ágazat profitképes, helyzetbe kell hozni. A díszkertész ágazat ugyanolyan gazdálkodói tevékenység, mint a kertészeti termelés többi ága. A támogatásoknál azonban figyelembe kell venni a sajátosságait (pl. kisebb üzemméret, kis gépek igénye). A díszkertész ágazat szereplőinek is **részesülnie kell a beruházási támogatásokból, a piacra jutást és marketinget segítő támogatásokból.**

3.3.2 Az energia felhasználás támogatása

A megújuló energia-felhasználás, mind a környezet, mind a gazdaság szempontjából rendkívül fontos. A korszerű energiatakarékos rendszerek megteremtése és a termálenergia felhasználásának költségei rendkívül magasak, a termelők saját erőből nem tudják finanszírozni. Javasoljuk a kertészet fejlesztésére kiírt (pl. termálenergia) **pályázatok jelenlegi összegének és támogatás inenzitás fokának emelését.**

3.3.3 Az összefogás, önszerveződés segítése

A díszkertész ágazat szereplői, hasonlóan a zöldség-gyümölcs ágazat szereplőéhez, csak összefogva, összehangolt üzletpolitikával lehetnek versenyképesek. A környező országok adta piaci lehetőségek kiaknázása is csak közösen, támogatással lehetséges. Fontos a kis- és nagykereskedelmet folytatók támogatása is az összefogás, a közös piaci megjelenés érdekében.

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

3.4 Zöldfelület-gazdálkodás, táj- és kerttervezés

Szükséges egy szabványrendszer kidolgozása (esetleg a zöldfelületi rendeletekhez, törvényhez csatoltan), ami segítené a faiskolai árut, egynyári virágokat, évelőket nagy tömegben felhasználót (önkormányzatok, nagy beruházások végző építőipari és útépitést végző cégek), **hogy megfelelő minőségű fák, cserjék, virágok, örökzöldek kerüljenek a közterületekre.** Ez emelné a faiskolai termesztés általános színvonalát is. Egyúttal lehetőséget kellene teremteni arra, hogy a fásítás, telepítés lehetőleg itthon megtermelt áruval történjék.

Fontos a **fűvesítésre, termőföld felhasználásra vonatkozó szabvány, műszaki szabályozás.**

Javasoljuk a **„Zöldfelület-gazdálkodásról” törvény és végrehajtási rendelet** mielőbbi elfogadását. E törvény meghatározná a települések zöldterület-fejlesztési koncepcióját, munkahelyeket teremtene, segítené az itthon megtermelt áru felhasználását. E jogszabály biztosítaná a fák, cserjék, parkok jogait, értékének meghatározását, a káresemények, a közművezetékek alatt végzett faápolási munkák, közmű- és útépitések során felmerülő kérdések jogi háttérét, a zöldfelületek fenntartásához, építéséhez szükséges szakemberek alkalmazását, a műszaki ellenőrzés jogi háttérét, a zöld közbeszerzéseket.

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

3.5 A fogyasztók igényeinek megfelelő termékekkel való ellátása, fogyasztók körében történő bővítése

3.5.1 Vásárlási szokások, taktika, stratégia

A hazai árualapok védelme és bővítése érdekében a zöldség, gyümölcs és borágazathoz hasonlóan **ki kell dolgozni a Magyar Díszkertészeti Termék kategóriáit.**

Meg kell határozni a potenciális vevőkört és meg kell választani azokat az elosztási csatornákat, amelyeken el lehet juttatni a termékeket. Meg kell találni azokat a **potenciális vásárlókat**, akik ritkán vagy sohasem vásárolnak. Ösztönözni kell a meglévő vásárlókat, hogy többet vásároljanak.

Pozicionálni kell a termékeket. Ki kell alakítani a megfelelő termék politikát, meg kell vizsgálni a választékot a cserepes, növények, vágott virágok és díszfaiskolai termékek vonatkozásában. A választék és kínálat kialakításánál figyelemmel kell lenni **a virágok szezonálisára és tradíciókra.** Több információt kell adni a növények igényéről, különösen azért, mert élő anyag. Bár a vásárlók többsége elégedett a minőséggel, nagyon fontos tényező a megfelelő **ár/minőség arány kialakítása** és fenntartása. Dísznövényeket gyakran vásárolnak pillanatnyi hatás, impulzus alapján, ezért nagy szerepet kap a **design és divat.** Az újdonság és színvilág meghatározó, ezért többet kell fordítani a kutatás, fejlesztésre.

Az ágazat árpolitikája, a **dísznövények árának pozicionálása** a stratégia nagyon fontos eleme. Az Unióhoz csatlakozva megszűntek a szabványok, teljesen liberalizált lett a dísznövény-kereskedelem. Ezért a gyakorlatban az ár sokszor eltávolodik a minőségtől. A hazai előállítású termékek esetében a rossz üzletpolitika eredményeként jelentkező **gyakori túltermelés az ár zuhanásához vezet.**

Pár éve jelentkező tendencia az olcsóbb termékek iránti kereslet. A válaszadók nagy része alacsonyabb árakat szeretne a dísznövény piacon. Ez nem jelenti azt, hogy az árakat csökkenteni kell. Például cserepeseknél kisebb méretű növényt kell termelni, költségtakarékosabban.

Az értékesítési csatornáknak és értékesítőhelyeknek meghatározó szerepük van a **virág üzletágban.** Fontos, hogy kielégítse mind a vásárlók mind a növény igényeit. Az értékesítés sikerében nagy szerep hárul a személyre, aki közvetíti a terméket a vevő fele. Vizsgálva a hazai eladókat az alábbi kritériumok alapján: hozzáértés, udvariasság,

hitelesség, megbízhatóság, kulturáltság, válaszkészség – megállapíthatjuk, hogy ezek változtatásával nagyon sokat javíthatunk a kereskedelmen.

Ki kell dolgozni az ágazat **egységes kommunikációs stratégiáját**. Megvizsgálva a forrásokat és rendelkezésre álló eszközöket meg kell határozni, hogy milyen módon tudjuk megszólítani a vevőket, fogyasztókat. A termékeinket hatékonyan reklámozni TV, rádió, médián keresztül nagyon drága. A jelenlegi anyagi helyzetben véleményünk szerint nem kivitelezhető, csak szponzorálással. **Internet, alternatív média, direkt marketing**, jól megtervezett arculattal és megfelelő tartalommal eredményes lehet, különösen a fiatal korosztály elérésében.

Nagyon fontosak a **dísznövény kiállítások, kötészet bemutatók, nyilvános versenyek**, szezonális virágkiállítások, vásárok. Rendszerességgel meg kell szervezni a kiskereskedők számára az újdonságok bemutatását, megfelelő információkkal kell ellátni, hogy közvetíteni tudják a vásárlók felé. Ötleteket kell adni a vásárlóknak a növények alkalmazási lehetőségeire.

3.5.2 Az ágazat piaci erejének növelése

Kereskedelemszervezés

Minden törvényes eszközt fel kell használni a hazai termelők termékeinek piacra jutásának érdekében. E téren azt látjuk, hogy az EU-t alkotó nemzetállamok olyan intézkedésekkel védik saját piacaikat, amelyek ugyan nem ütköznek a közösségi jogba, de szinte nyíltan a protekcionizmus jegyeit viselik magukon, vagyis segítik, **előnyben részesítik a hazai termékek piacra jutását**, illetve felhasználását.

Ilyenek: a nemzeti minőségi- és/vagy növény-egészségügyi előírások betartásának fokozott ellenőrzése az importnál, de más, hasonló, indirekt eljárások alkalmazása is lehetőséget ad az import korlátozására. Szükséges közösségi marketing célra **költségvetési források biztosítása is.**

Átalakul az értékesítés rendszer, már kialakultak új értékesítési formák:

- Közvetlen diszponálás várható a nagy termesztőtől a nagy vevőhöz
- Valódi gartencenterek épülnek, teljes termék szortimenttel
- Cash and Carry viszonteladói rendszerek, szövetkezeti és magán kézben levők

További feladatok:

- Erős, hazai tulajdonosok által birtokolt nagy- és kiskereskedelmi hálózat kiépítése a legfőbb feladat.
- A kereskedelmi infrastruktúra fejlesztése, mivel ez teremti meg Magyarország számára azt a logisztikai hátteret, mellyel a piac működését hatékonyabbá teheti.
- Piaci lehetőségek felkutatása, piacbővítés, elsősorban a kelet-európai országok felé.

A növények külkereskedelmi mérlege folyamatosan romlik, az import növekszik. **Az ágazatnak jelentős piaca van, elsősorban a tőlünk Keletre fekvő országokban,** mint Románia, Bulgária, Törökország, Ukrajna, Oroszország, Fehéroroszország. Ezekben az országokban a termelés kicsi, nekünk földrajzi, éghajlati és kapcsolati előnyeink vannak, amelyeket ki kell használni. Nem mondhatunk le az Unión belüli piacokról sem, bár ott a verseny keményebb, mégis jelentős lehetőségeink vannak.

Piackutatást kell végezni a környező kelet-európai országokban, **kapcsolatokat kell kiépíteni az ottani termesztoőkkel, kereskedőkkel.** Meg kell ismerni az ottani **fogyasztási,** a faiskolák esetében a **növényültetési szokásokat.** Erről a hazai termesztoőket folyamatosan naprakészen tájékoztatni kell. A feladatot részben a szövetség megbízott alkalmazottja(i) láthatnák el.

A termelés a hazai igényeket nem fedezi. A piac liberalizálásával **megnőtt az import,** amelynek egy része olyan termék, aminek a hazai előállítása nem gazdaságos, másik része viszont itthoni kemény versenyben is előállítható. A lakosság igénye folyamatosan nő, jelentős piacot teremt az útépités, a környezetvédelmi beruházások, a települések fejlesztésével együtt járó építkezések.

Hazánk geopolitikai helyzeténél fogva az Unió egyik új dísznövény logisztikai centruma lehet, potenciálisan elosztó alközponttá válhatunk a kelet-közép-európai régióban.

A termelői szervezetek **feketekereskedelemmel szemben fennálló versenyhátrányát** az átláthatóság, az áru nyomon követhetőségének növelésével, a kereskedelmi tevékenység feltételeinek szigorításával, és azok ellenőrzésével lehet megszüntetni. A rövid értékesítési láncok és a helyi termékek értékesítésének előmozdítása érdekében az

ágazat termelő, értékesítő és felhasználó szereplőinek egymásra vonatkozó információinak, a termékmennyiségek, termékválasztékoknak, a hozzáférési lehetőségek egyszerűsítésével és sebességének növelésével térségenkénti információ-összesítő intézkedések alkalmazása és ezek alapján szakmai tájékoztatási tevékenység szükséges. **Az információs rendszer kiépítésével** a helyi értékesítés termelői és felhasználói oldalának információcserés és aktuális szakmai tájékoztató fóruma jelenhet meg. A helyi termékek értékesítésének, a termelők összefogására és rövid értékesítési lánc kontrollált kiépítésére, a termelői és az értékesítési, illetve felhasználói résztvevők minőség-tanúsító és védjegyszerének kiépítése elengedhetetlen.

Áfacsökkentés

Meg kell vizsgálni, hogy a feketegazdaság visszaszorítása, az előállított áru nyomon követésének biztosítása, a hazai fogyasztás bővülése és a termelés dinamizálása érdekében van-e mód a dísznövény termékeket érintő áfakulcsok mérséklésére.

Javasoljuk az áfacsökkentését, csatlakozva a zöldség-gyümölcs ágazat kéréséhez.

A magas áfa a magyarországi termelést versenyhátrányba hozta a környező országokkal szemben, és rendkívüli módon elősegítette a „feketepiac” növekedését.

A nagykereskedelmi szegmensben a sertés ágazat mintájára lehetséges 5%-os áfa bevezetésével a fekete import megszűnik. A termelői áfa visszaigénylő pozícióba kerül, sok mindent vesz 27%-kal de az eladás 5%-os mértékével tisztulás indul el. A termelő érdekelt abban, hogy számlát adjon mindenről. A kiskereskedelemben nő a befizetési teher, hiszen 5%-kal vesz és 27%-kal ad el, de ezt kompenzálja a nagy árrés. Összességében jelentős a gazdasági nyereség, így a termelés növekedni tud.

Marketing

A hazai termékek fogyasztásösztönző programjának működtetése és megerősítése a népegészségügyi és gazdasági célok megvalósítása érdekében továbbra is alapvető jelentőséggel bír. E programok felvilágosítják a fogyasztókat a dísznövények hatásairól és ösztönzik a fogyasztást, ezáltal szolgálva a termelésbővítést is. A hazai termékek térnyerésének elősegítése és a külpiaci értékesítés során **a főbb piacok földrajzi közelségéből adódó előnyök kihasználása** szintén fontos feladat. A termelési szezonhoz igazított termékpromóció az egyik leghatékonyabb fogyasztásösztönző

eszköz. A kampányokat tovább lehet fejleszteni a kínált fajták lehetséges felhasználási módjairól szóló tájékoztatással. Szükséges elérni azt is, hogy az áruház a fajtakínálatát bővítse, a fajták megvásárolhatók legyenek.

A hazai termék védelmében és a piaci krízisek tompítására **rugalmas, gyors reagálásra alkalmas rendszer** keretében kell alkalmazni a magyar termékek promócióját. Ennek érdekében ösztönözni kell az EU-beli és külpiazi promóciós eszközeinek a hazai termékek érdekében történő alkalmazását. Ehhez más tagállamokhoz hasonlóan **központi költségvetési forrásból kell biztosítani** az ágazati programok megvalósításához szükséges **az EU-szabályozás által megengedett legnagyobb mértékű nemzeti forrást**.

A dísznövény külpiazi jelenlétét meglévő és leendő célpiacainkon információgyűjtésre és elemzésre alapozott **üzletember és partnertalálkozók szervezésével**, valamint a tervszerű kiállítási jelenlét biztosításával kell erősíteni. E tekintetben különös figyelmet kell szentelni a **keleti piacoknak**, mivel a keleti értékesítésnek az ágazatban nagy hagyományai vannak. Ez a rendszerváltás előtt elsősorban a Szovjetuniót, az arab piacot, valamint a KGST-piacot jelentette. A magyar termékek emléke még jelenleg is fellelhető ezeken a piacokon, amelyre alapozva – figyelembe véve a várható termelésbővülésünket – a keleti nyitásra mint reális lehetőségre tekintünk.

Marketingprogramok támogatása

Az ágazat igényli a közösségi marketingprogramokat. A marketingprogramok lebonyolításához, a borászati ágazathoz hasonlóan, **önálló termékmarketing-szervezetet** kívánunk létrehozni. Ez összhangban van az uniós társfinanszírozásos marketingrendszerrel is, amely az **ágazatspecifikus termékmarketing** kialakítását igényli. A marketingprogram megvalósításához szükséges **önrész csak teljes összefogással teremthető elő**, el kell fogadtatni tagjainkkal, egyesületeinkkel a szövetkezés fontosságát, és az együttes, közös pénzügyi fedezetvállalást.

Közös ágazati marketing kialakítása, működtetése

Az ágazat helyzetét nehezíti, hogy a dísznövény termékcsoporthoz és szolgáltatásokhoz a fogyasztása még mindig leginkább az elért életszínvonalától függ, tehát más, a többi

ágazatától **eltérő eszközöket** is be kell(ene) vetni a fogyasztók megnyerésére. Természetesen a **hagyományosan** elfogadott **jellegzetességek hangsúlyozását**, mint a termék hazai voltát, környezetkímélő termelésből való származást fontosnak tartjuk.

3.5.3 Piaci eredmények nyomon követése

Minőségellenőrzés és a magyar áruk védelme

A minőségellenőrzés a fogyasztói bizalom fenntartása, illetve egyes esetekben helyreállítása szempontjából is alapvető fontosságú, amelyben a média szerepe sem hanyagolható el, ha az megfelel a korrekt tájékoztatás követelményeinek. Vissza kell szorítani a feketekereskedelem térnyerését, az importáruval történő csalásokat és visszaéléseket.

Piacszabályozó információs rendszer működtetése

A piacsabályozás hatékony eszközeként létre kell hozni egy, az európai uniós és a hazai piacsabályozás alapján működő, **napi piaci folyamatokat tükröző információs rendszert**, amelynek működtetése nagyban segítené az ágazat szereplőinek munkáját. A rendszer működése érdekében szükséges az ágazat szereplőinek regisztrációjával párhuzamosan **adatszolgáltatási kötelezettséget előírni**, illetve hatékony ellenőrzési rendszert létrehozni.

Az információs rendszer megvalósulása lehetőséget ad az átláthatóság és az adatgyűjtés megbízhatóságának növelése által a gyors piaci beavatkozásokra, valamint a hazai termelés és kereskedelem hatékony szabályozására. A piaci információs rendszer kialakítása során azonban kerülni kell a párhuzamosságokat, és elsősorban a már **jelenleg is rendelkezésre álló információkra kell építeni**.

Az európai uniós adatszolgáltatási kötelezettségeket ellátó AKI Piaci Árinformációs Rendszerében (PÁIR) megtalálhatóak mind a hazai, mind az uniós piacsabályozás tekintetében meghatározó árinformációk. A PÁIR fejlesztése, továbbá az Agrárstatisztikai Információs Rendszer (ASIR) megújítása elengedhetetlen. Az új rendszerben már nemcsak az árinformációk, hanem számos agrárstatisztikai információ is egy helyen lesz elérhető.

Hosszabb távú ágazati cél a **különböző intézményekben rendelkezésre álló adatbázisok és információk közötti kapcsolat megteremtése**, és egységes rendszerben történő kezelése. A fejlesztéshez szükséges emberi és pénzügyi erőforrások meghatározására az elvégzendő feladatok és a rendelkezésre álló szervezeti háttér pontos felmérése alapján kerülhet sor.

3.6 Ágazati keretek adaptációja

Foglalkoztatási kérdések

A foglalkoztatási kérdéseknél fontos szempont kell hogy legyen – a mezőgazdaság szezonálisából adódó jellegzetességek figyelembevételével – **az általános foglalkoztatási szabályoktól eltérő feltételek** alkalmazása. A kertészeti természetben főleg a vegetációs időszakban folyik a munka, amikor évi hat hónap alatt 340 ezer főnek biztosít fél éven keresztül munkalehetőséget. Ezért a díszkertész ágazat részére **éves munkaidőkeretet szükséges meghatározni.**

A foglalkoztatás és annak átláthatóságának növelése érdekében Közös Agrárpolitika keretében – a tárgyalásokon elért eredmények kihasználásával – úgy kell alakítani a támogatási rendszert, hogy az **kedvezzen a munkaintenzív kertészeti ágazatoknak.**

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

4. ELÉRENDŐ CÉLOK ÉS VÁRHATÓ EREDMÉNYEK

Cél: versenyképes áru előállítása versenyképes árakon.

Ha ez a célkitűzés nem teljesül, az ágazatot a jelentéktelenné válás veszélye fenyegeti.

- Tudjuk, hogy a **foglalkoztatás bővülése** a Nemzeti Agrár-vidékfejlesztési Stratégia egyik prioritása, amely valamennyi cél, intézkedés esetében releváns. Kiemelten fontos a gazdaság- és vállalkozásfejlesztési céloknál, de az alapvető szolgáltatások fejlesztésénél és a LEADER tengely esetében is.
- Az előbbiekre tekintettel **az ágazat versenyképességét**, a piac megtartását **segíteni kell**, így a környezetvédelmi, műszaki, technikai, technológiai **beruházások támogatásával**, a termékek minőségét javító új termelési eljárások, továbbá a termelést és értékesítést segítő információs rendszerek bevezetésével.
- A versenyképesség növelése érdekében szükséges **a gazdálkodók**, egyéb munkavállalók szaktudásának, innovatív gyakorlati **ismereteinek bővítése**, továbbá a szaktanácsadási, tájékoztatási és üzemviteli szolgáltatások igénybevételének elősegítése a termelők és tulajdonosok körében. Intézkedések szükségesek ahhoz is, hogy a gazdálkodók, dolgozók **korösszetétele javuljon** (fiatal gazdálkodóknál a gazdálkodás indításának segítése, az idősebb korosztályokban a gazdálkodás felhagyásának ösztönzése).
- A gazdálkodás és földhasználat racionalizálása érdekében szükség van a **termeléshez kapcsolódó infrastruktúra bővítésére**, modernizálására, a termőföld minőségének javítására, a vízkészleteink megóvására és ésszerű hasznosítására
- Szükség van a beruházási (fejlesztési) **támogatások rendszerének átalakítására**, hogy a támogatások jobban segítsék a versenyképesség javítását azáltal, hogy előnyben részesítik általában az innovációt, a nagyobb hozzáadott értéket biztosító fejlesztéseket, az energia- és költségtakarékosságot, a megújuló energiatermelést, a minőségi termelést, a környezet megóvását.
- A piaci lehetőségek jobb kihasználása érdekében szükséges a **termékpálya szereplői** (termelők kereskedők) **közötti együttműködés erősítése**. Ösztönözni kell a termelőket a közösségi előírások betartására, valamint a piacon való **együttes fellépésre**, termelői csoportok (termelői szervezetek) alakítására.

A fentiekben megfogalmazott előnyös és hátrányos vonások, valamint a szükségletek alapján a fejlődés lehetősége elsősorban **a humántőke javításában, a fizikai erőforrások szerkezetátalakításában, az innovációban, valamint a minőségi termék-előállításban** rejlik. Ezek a fejlesztési irányok – egymás hatását erősítve – jelentősen növelik az ágazat versenyképességét, a termelés hatékonyságát.

Saját feladatkörbe tartozó, belső feladatok

- Meg kell határozni a regionálisan fejlesztendő szakterületeket
- Szükséges szerkezetátalakítás orientálása, ösztönzése
- Szükséges az ágazat önfinanszírozó rendszerének is a kialakítása

A program időtartama beláthatóan 7-10 év, megvalósulása a beruházási lehetőségektől, azok támogatottságától, az életszínvonal emelkedésétől, jelentős mértékben pedig az exportlehetőségektől függ. A fejlesztés eredményeként stabilizálhatjuk és bővíthetjük a jelenlegi piacainkat, és megfelelő partnerséggel a még teljesen kihasználatlan keleti piacokon is jelen lehetünk.

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

4.1 A díszkertész ágazat 2014-2020. évi stratégiai fejlesztési területei

Cél: a hazai fogyasztás növelése, a termesztés fejlesztése, az export növelése, az import visszaszorítása. A versenyképes áru előállítása költségtakarékos, gazdaságos termesztés technológiák bevezetése.

4.1.1 Szabadföldi dísznövénytermesztés fejlesztése

A szabadföldi dísznövénytermesztés területének 80%-os öntözhetőségének megteremtése. A legkorszerűbb technológiák és technikák bevezetésével a minőségi mutatók javítása és a fajlagos költségek csökkentése.

Cél: A versenyképes árualap-termelés megteremtése. A szabadföldi dísznövénytermesztés jelenlegi 30 milliárd Ft termelési értékének 45 milliárd Ft-ra emelése, költségcsökkentéssel párhuzamosan.

Költség: 4,5 milliárd Ft, ebből támogatás 2 milliárd Ft, saját erő + hitel 2,5 milliárd Ft

A fejlesztés eredménye: A szabadföldi dísznövénytermesztés 30%-kal nő, a fajlagos költség csökken. Termelési érték növekmény évi 1,5 milliárd Ft.

4.1.2 Fedett felület alatti termesztés fejlesztése

20 hektár növényház építése (üvegház, blokkfólia, illetve nagylégterű egyhajós sátor).

Cél: Koncentrált, gazdaságos, költséghatékony, korszerű, fedett, termálenergiára épülő blokkosított, minimum 2-ha-os telepek létrehozása.

Költség: 120 milliárd Ft, ebből támogatás 80 milliárd Ft, saját erő + hitel 40 milliárd Ft.

A fejlesztés eredménye: Évi 4 milliárd Ft értékű minőségi, mennyiségi áru előállítás.

4.1.3 Díszkertészeti szolgáltatások fejlesztése

Cél: Minőségi, élhető parkok, közterületek, közösségi kertek kiemelt zöldfelületek létesítése (200 ha).

Költség: 1 milliárd Ft.

A fejlesztés eredménye: Az emberek élet minőségének javulása.

4.1.4 Árukezelés és gépesítés fejlesztése

Cél: Csomagoló, osztályozógépek beszerzése, korszerű áruvá készítési kapacitás bővítése.

Költség: 150 millió Ft, ebből támogatás 120 millió Ft, saját erő + hitel 30 millió Ft.

A fejlesztés eredménye: Költségtakarékosság, piaci képesség növelése.

5. CSELEKVÉSI TERV, A LEGSZÜKSÉGEBB FEJLESZTÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK ÜTEMEZÉSE

A fejlesztés céljai a versenyképes gazdaság, a megújuló társadalom, az élhető környezet megteremtése.

Az ágazat szereplőinek egységes, széles alapokon nyugvó adóterhelésének megteremtése – olyan adó- és járulékfizetési rendszer kialakítása, és jogszabályi harmonizáció mellett, ami az ágazat számára elérhető adókedvezmények alkalmazásával kifejezetten ösztönzi a termelőket és szolgáltatókat, egyszóval **csökkenteni kell az adóterheket.**

Ezzel szoros összefüggésben a 2014-2020 évekre vonatkozó Vidékfejlesztési Program keretében kell **elindítani a hosszú távú, a beruházók szempontjából tervezhető kertészeti fejlesztést,** mert a jelenlegi negatív folyamatokat csak a termelésfejlesztés és az árukínálatunk jelentős bővülése képes megfordítani. Mindehhez az öntözés fejlesztése (térsgéi és üzemi), a biogáz-, biomassa- és termálenergiára alapuló növényházi termesztés, a szabadföldi dísznövény és a faiskolai termesztés programjai szükségesek.

A Vidékfejlesztési Program keretében rendelkezésre álló eszközök egy adott ágazat érdekében való koncentrált alkalmazását **segíti a termékspecifikus alprogramok megalkotása,** így különösen a faiskolai, egynyári és évelő növények, alacsony hőigényű növényházi termékek.

A díszkertész szolgáltatások vonatkozásában különös figyelemmel kell kezelni a **közösségi zöldfelületek fejlesztését,** melyhez biztosítani kell, hogy csak szakképzett munkaerő végezhesse a tevékenységet.

Az építőipar serkentéséhez alkalmazott állami megrendelések mintájára meg kell találni a módját az állami „zöldberuházások” tudatosá tételének.

A termelés segítésére **költségcsökkentő, eredménynövelő programokat** kell kialakítani amelyben, megjelennek a következők:

- technológiai fejlesztések (modern post harvest, áru-előkészítéseket segítő, osztályozó, csomagológépek, hűtő-, víztisztító berendezések)
- modern öntöző berendezések mind a szabadföldi, mind a fedett termesztés esetében

- szabadföldi termesztést biztonságosabbá tételéhez az árnyékoló berendezések létesítésének támogatása
- üzemen belüli logisztika fejlesztése
- forgóeszközök támogatása

A piacképes áru kínálat védelme érdekében a piacromboló, az előírásoknak nem megfelelő áru kínálatot ki kell vezetni a piacról. Ehhez a minőségi növény- és fogyasztóvédelmi előírások betartásának önellenőrzési, tanúsítási rendszerének alkalmazására támaszkodó **komplex, integrált minőségügyi rendszer kiépítése szükséges.**

A bővülő magyar dísznövény áru- és szolgáltatáskínálat belső és külső piacainak bővítését csak **céltzott fogyasztásösztönző és termékmarketing programokkal** lehet elérni. Ennek érdekében nemzeti társfinanszírozás biztosítása mellett az uniós és külpiaci promóciós eszközeinek igénybevételével, belföldi marketing programokat kell szervezni, a meglévő exportpiacainkon pedig partnertalálkozókkal, kiállításokon való részvétellel kell erősíteni a pozíciókat. Segíteni kell **az értékesítési láncok szervezetté tételét.** Ösztönözni kell az összefogást, a korszerű értékesítési módszerek bevezetését. Erős fogyasztásnövelő céltzott („ültessen fát”, „virágos ablak” „nagy mama, nagy papa napja”), termékspecifikus kampányok megvalósításának anyagi fedezetét biztosítani szükséges.

A legsürgetőbb lépések sikeres végrehajtása jelentősen növeli az ágazat átláthatóságát, termelési értékét és ezzel együtt a vidéki eltartó képességet, de nagymértékben hozzájárul a feketegazdaság elleni küzdelemhez is.

Mindezek lehetőséget teremtenek az előző fejezetben felvázolt fejlesztések végrehajtásához és összességében a teljes magyar díszkertész ágazati stratégia megvalósításához.

6. NYOMONKÖVETÉS, ÉRTÉKELÉS ALAPELVEI

A célok és eredmények megvalósulásának mértékéről, az intézkedésekről, a felhasznált erőforrásokról, különös tekintettel a jogszabályok megalkotására, gyakorlati alkalmazások tapasztalatira, továbbá az ágazat részére elérhető támogatások kihasználtsági fokára és a felhasználás hatékonyságára 2 évente beszámoló készül.

A feladatok eredményes végrehajtására lehetőséget nyújtanak a szakma érdekképviselő szervezete: a Magyar Díszkertészek Szövetsége és a Vidékfejlesztési Minisztérium, valamint a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara között megkötött stratégiai együttműködési megállapodások.

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

7. MELLÉKLETEK

1. A főbb termelési adatok és termesztő körzetek

Dísnövénytermelés

Az adatszolgáltatásra kiválasztott szervezetek száma a dísnövénytermesztőknél 935. A kérdőív növénycsoportokra, növényfajokra lebontva kért adatokat a használt területről, a munkaerő-felhasználásról, a termelésről, valamint az értékesítésről.

A beérkezett adatok szerint a **dísnövénytermesztésre használt terület** összesen 1409,9 hektár, ebből a szabadföldi 1333,7 ha, a fedett, fűthető 64,4 ha, a fedett fűtetlenterület pedig 11,8 hektár. Eltérés mutatkozhat a használt terület növénycsoportonkénti elszámolásánál az engedélyezett és ténylegesen használt terület között (pihentetés vagy egyéb ok miatt).

Az **összes foglalkoztatott létszáma** 2002 fő, ebből 1322 főt (66%) teljes munkaidőben, 680 főt (34%) pedig részmunkaidőben foglalkoztattak. A faiskolákban 1 fő, míg az intenzívebb növénykultúráknál 5 fő volt az egy hektárra jutó foglalkoztatottak száma.

Az **egyes növénycsoportokat** vizsgálva a legnagyobb területen a faiskolák találhatóak, a szabadföldi terület 95,5 százalékot, a többi kultúra így mindössze 4,5 százalékot foglal el. A fedett, fűthető területeken viszont az érzékeny vágott-, cserepes, egynyári és hagymás növények a meghatározóak. Az összes adatszolgáltató közül 161 (33,6%) rendelkezik csak faiskolával, kizárólag csak vágott virággal 111 (23,2%), csak cserepes-kiültetésre szánt, és balkonnövényekkel 95 (19,8%), csak hagymás növényekkel 8 (1,7%). A többi 104 (21,7%) adatszolgáltató pedig párhuzamosan többféle növényt is termel.

A dísnövénytermesztés **nettó árbevétele 2012-ben** a beérkezett adatok szerint 7 997 891 ezer forint volt. Ebből 3 959 283 ezer forint (49,5%) a faiskolák részesedése, 4 038 608 ezer forint (57,1%) pedig a vágott-, cserepes-, hagymás növényeké. Az egy hektárra jutó nettó árbevétel a faiskoláknál 3 165 ezer forint, a vágott virágnál 29 884 ezer forint, a cserepes és balkonnövényeknél a legmagasabb, 171 962 ezer forint, és szintén magas, 77 658 ezer forint a hagymás-, gumós és rizómás növényeknél. Az időjárás a 2011-es évben sok kárt okozott az ágazatban is, főleg a rózsáknál.

Sor Termékcsoport

Dísnövénytermesztő terület, m²

Értékesítet Értékesíté

szá m		szabadföldi	fedett		mennyisé, darab	s nettó árbevétele ezer Ft
			fűthető	fűtetlen		
1	Faiskola összesen	12 508 691	13 471	43 051	7 031 133	3 959 283
2	Fenyőfélék	3 979 081	1 641	5 646	850 553	1 251 393
3	ebből: földlabdás	3 635 972	200	138	444 278	961 349
4	konténeres	309 059	1 409	5 408	340 038	282 898
5	Lombhullatók	5 502 756	600	6 313	803 071	1 483 388
6	ebből: földlabdás	5 144 445		1 200	456 567	1 075 038
7	konténeres	257 811	600	5 090	323 159	383 303
8	Cserjék	859 108	240	10 231	1 708 034	507 965
9	Szabadföldi rózsza	501 520			1 990 628	290 941
10	Rózsató	176 693	1 750	6 810	788 076	139 454
11	Szaporítóanyag	69 366	9 240	13 451	379 309	31 885
12	Karácsonyfa	214 744			52 338	13 772
13	Fenyőág	15 406			695	377
14	Egyéb	1 190 017		600	458 429	240 108
15	Vágott virág és vágott zöld	626 099	321 054	45 035	30 096 439	1 871 058
17	Rosaceae (pl. Rózsza)	8 400	54 040	10 480	2 664 273	144 589
18	Caryophyllaceae (pl. Szegfű)	100	40 950	890	1 585 638	69 952
19	Orchideaceae (pl. Orchidea)		27 986		865 441	74 647
20	Irideaceae (pl. Kardvirág)	18 728	1 500	510	103 825	7 346
21	Asteraceae (pl.)	5 721	38 795	17 212	1 555 717	104 844

Krizantém)

22	Szárított és más módon kezelt	52 800	260	100	1 108 100	8 428
23	Vágott zöld	39 712	24 940	2 450	1 357 204	46 411
24	Szaporítóanyag	400	10 070	40	8 251 087	545 220
25	Egyéb	500 238	122 513	13 353	12 605 154	869 621
	ebből:					
	alstromeria	500	5 000	1 000	350 000	18 000
	boglárka		80		680	157
	celosia	200		600	10 000	1 250
	frézia		1 500		70 000	2 751
	gerbera		79 477	857	9 666 280	394 134
	gypsophila	1 000	2 000	1 000	38 000	1 450
	kála			500	3 230	289
26	liliom		11 100		1 831 000	310 366
	limonium	800			2 000	234
	Lisianthus		4 080	1 180	96 404	11 242
	őszirózsa	1 150			1 636	359
	strelitzia		740		5 400	1 227
	törökszegfű	920	2 060		29 040	415
	tubarózsa	490			2 600	541
	viola		300		1 000	80

MAGYAR
DISZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

27	Cserepes-, kiültetésre szánt- és balkonnövények	122 042	322 436	18 574	14 457 004	2 098 668
28	Ericaceae (pl. Azálea)		760		12 800	3 894
29	Asteraceae (pl. Krizantém)	35 710	32 033	6 795	614 665	113 993
30	Begoniaceae (pl. Begóniák)	560	13 843	100	635 814	77 412
31	Geraniaceae (pl. Muskátli)	310	82 461	1 094	1 300 539	361 216
32	Balsaminaceae (pl. Impatiens)	100	6 730	100	210 546	41 148
33	Szaporítóanyag		5 890		941 936	70 947
34	Kiültetésre szánt és balkon-növények (egy-, kétnyári, és évelő)	65 265	131 491	8 785	9 040 993	1 064 335
35	Egyéb cserepes növények	20 097	49 228	1 700	1 699 711	365 723
	ebből:					
	ciklámen		1 200		6 420	2 760
	gerbera		120		8 960	2 376
36	leander		600		5 500	1 623
	poinsettia		800		30 131	8 480
	primula		3 770		93 336	9 716
	saintpaulia		3 000		198 800	34 132

37	Hagymás-, gumós- és rizómás növények	8 870	11 240	1 580	504 425	68 883
38	Liliaceae (pl. Tulipán)	4 020	7 470	1 280	399 300	34 052
39	Orchideaceae (pl. Orchidea)		1 770		11 350	23 600
40	Amarilliaceae (pl. Nárcisz)	2 000	2 000	300	77 475	6 501
41	Szaporítóanyag	2 850			16 300	4 730
42	Egyéb					
	ebből:					
	alstromeria		10 000	110	1 660 228	126 866
	canna		300		1 000	400
	ciklámen			200	2 000	600
43	frézia		1 190		75 600	2 320
	iris	2 000	1 100	1 600	239 700	12 437
	jácint		2 000		88 625	18 496
	kála		4 450	2 500	113 130	5 266
	liliom		18 800		743 007	134 016
44	Összesen	13 265 702	668 201	108 240	52 089 001	7 997 891

Forrás: AKI Statisztikai Osztály

MAGYAR
DÍSKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

2. A dísnövény szaporítóanyag termesztés összesítése

	2012.	
	ügyfél (db)	terület (ha)
Díszfaiskola	356	2265
Egy-kétnyári, cserepes	148	85
Szabadföldi évelő	18	28
Díszhagyma	4	2
Vágott virág	5	1,5
Mikroszap. labor	7	1,5
Összes	538	2383

Budapest, 2013. szeptember 4.

Pete Andrásné ov. NÉBIH NKI DZSZFO

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE

3. Dísznövény termékek külkereskedelmi forgalma

(2013. január - december; Mindösszesen Feladó/rendeltetési ország)						
Mutatók						
	Nettó súly kg-ban (kg)		Határparitásos érték forintban (Ft)		Határparitásos érték Euroban (euro)	
	A forgalom iránya		A forgalom iránya		A forgalom iránya	
Termék	Import	Export	Import	Export	Import	Export
06011010 (PCE) Jácinthagyma, - gumó, -gyökér, - gyökércsira, rizóma nyugalmi állapotban	57422	340	44874500	2641078	150182	8885
06011020 (PCE) Nárciszhagyma, - gumó, -gyökér, - gyökércsira nyugalomban	12481		12795698		43003	
06011030 (PCE) Tulipánhagyma, - gumó, -gyökér, - gyökércsira nyugalmi állapotban	62682	184	83584263	620008	280610	2086
06011040 (PCE) Kardvirághagyma, -gumó, -gyökér, - gyökércsira nyugalmi állapotban	157934		67260087		227492	
06012030 (KGM) Orchidea, jácint, nárcisz és tulipán fejlődésben,	341676	28142	525693511	214058122	1769782	720810

növekedésben /vegetációban/ vagy virágzásban						
06021090 (KGM) Más nem gyökeres dugvány és oltvány (kiv. a szőlőből származó)	126454	1469207	629101298	412042012	2124730	1385548
06023000 (KGM) Rododendron és azálea oltva is	400249	1220	189649415	581039	638221	1988
06024000 (PCE) Rózsa oltva is	133570	952340	223494658	458009019	752342	1543983
06029045 (KGM) Fa /nem erdei/, emberi fogyasztásra alkalmatlan gyümölcsöt vagy diót nem termo bokor és cserje gyökeres dugványa és csemetéje	1039282	1659922	352398275	453095821	1181713	1516282
06029049 (KGM) Más szabadföldi növények gyökeres oltványa (kiv. az emberi fogyasztásra alkalmas termést hozó növényt)	851879	4226601	676061294	862010777	2254546	2898616
06029050 (KGM) Más szabadföldi növény, gyökerei (kiv. az emberi fogyasztásra	1783367	2354028	1098628865	786469462	3693649	2646179

alkalmas termést hozó növényt, valamint a fákat, bokrokat, cserjéket)						
06029070 (KGM) Szobanövény gyökeres dugványa és csemetéje	266130	27043	522698968	86147958	1762702	290072
06029091 (KGM) Virágok bimbóval vagy virággal (kiv. a kaktuszokat)	3694790	39508	3401778085	13532062	11458804	45828
06029099 (KGM) Más, pl. kaktusz dugványa, oltványa és csemetéje	1958275	157013	1334514073	131117652	4489697	453464
06031100 (PCE) Rózsa virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez	604913	75468	1229843435	154024173	4140160	519124
06031200 (PCE) Szegefű virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez	249179	6193	206700435	10166786	695696	34498
06031300 (PCE) Orchidea virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez	19616	28	129610047	406751	436426	1373
06031400 (PCE) Krizantém "chrysanthemums" virág és bimbó	391350	16938	506119634	10012278	1704922	33857

frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez						
06031500 (PCE) Liliom "Lilium spp." virág és bimbó frissen vágva díszítés vagy csokorkészítés céljára	9962	373	46807718	599557	157021	2072
06031910 (PCE) Kardvirág virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez	188		214284		729	
06031980 (KGM) Más virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez (kivéve rózsza, szegfű, orchidea, kardvirág, krizantém és liliom)	2870193	718300	1561805952	828020761	5255161	2794602
06039000 (KGM) Díszítés vagy csokorkészítés céljára szolgáló vágott virág és bimbó szárítva, fehérítve, festve, impregnálva vagy másképpen kikészítve	47386	331	110058597	752731	371225	2541

06042019 (KGM) Moha és zuzmó díszítés vagy csokorkészítés céljára, frissen (kivéve rénzuzmó)	156	1714	233420	13464575	790	45764
06042020 (PCE) Friss karácsonyfa	555075	1344354	150218262	195264851	501736	652799
06042040 (KGM) Friss tűlevelű ágak	11182		14009160		47731	
06042090 (KGM) Lombozat, ág és növényi rész, virág vagy bimbó nélkül frissen díszítés vagy csokorkészítés céljára (kivéve moha, zuzmó, karácsonyfa és a tűlevelű ágak)	335052	606	359480079	1177486	1209975	3975
06049011 (KGM) Rénzuzmó díszítés vagy csokorkészítés céljára, szárítva, fehérítve, festve, impregnálva vagy másképpen kikészítve	3906		585169		1966	
06049019 (KGM) Moha és zuzmó díszítés vagy csokorkészítés céljára, szárítva, fehérítve, festve, impregnálva vagy másképpen	405	759	938596	6005575	3151	20103

kikészítve (kivéve rénzuzmó)						
06049091 (KGM) Lombozat, ág és más növényi rész virág vagy bimbó nélkül, szárítva	28151	20868	24189890	18335427	81886	61677
06049099 (KGM) Lombozat, ág, más növényi rész fehérítve, festve, impregnálva vagy másképpen kikészítve	472330	22490	161711017	14281823	545951	48187
összes	16485235	13123970	13665058685	4672837784	45981999	15734313

Termékek külkereskedelmi forgalma országoként			
(2013. január - december)			
			Mutatók
			Határparitásos érték forintban (Ft)
			A forgalom iránya
Termék	Feladó/rendeltési ország	Import	Export
06011010 (PCE) Jácinthagyma, -gyökér, -gyökércsira, rizóma nyugalmi állapotban	Németország	1176090	
	Hollandia	43698410	
	Románia		798
	Szlovákia		1314
	Ukrajna		2638966
06011020 (PCE) Nárciszhagyma, -gyökér, -gyökércsira nyugalomban			
	Németország	212491	

	Hollandia	12583207	
06011030 (PCE) Tulipánhagyma, -gumó, -gyökér, -gyökércsira nyugalmi állapotban			
	Németország	15271526	
	Hollandia	68312737	
	Románia		7215
	Ukrajna		612793
06011040 (PCE) Kardvirághagyma, -gumó, -gyökér, -gyökércsira nyugalmi állapotban			
	Spanyolország	10121	
	Hollandia	67249966	
06012030 (KGM) Orchidea, jácint, nárcisz és tulipán fejlődésben, növekedésben /vegetációban/ vagy virágzásban			
	Ausztria		174365
	Belgium	840799	
	Németország	59822162	204547948
	Hollandia	380909401	9297288
	Szlovénia	81943041	
	Szlovákia	2178108	38521
06021090 (KGM) Más nem gyökeres dugvány és oltvány (kiv. a szőlőből származó)			
	Ausztria		63978262
	Bulgária		366324
	Csehország		87772039
	Németország	406130222	
	Spanyolország	2721651	
	Horvátország		19318840
	Izrael	131138815	
	Olaszország	407343	
	Kenya	3087933	
	Hollandia	73611519	
	Lengyelország	10025638	
	Románia		235812516
	Szingapúr	218681	
	Szlovákia		4793155
Ukrajna		876	
Uganda	1759496		
06023000 (KGM) Rododendron és azálea oltva is			
	Ausztria	1610966	

	Németország	24890381	
	Olaszország	116048006	
	Hollandia	47100062	
	Románia		98953
	Üzbegisztán		482086
06024000 (PCE) Rózsa oltva is			
	Bosznia- Hercegovina		62662
	Bulgária		761858
	Svájc		370717
	Csehország	2164493	42113660
	Németország	81920549	98511382
	Dánia	248130	
	Finnország		8467547
	Franciaország		83181574
	Görögország		311091
	Horvátország		1382363
	Olaszország	2373758	3006642
	Hollandia	128471242	1311097
	Lengyelország	94383	67032806
	Románia	11403	56500509
	Oroszország		49369750
	Szlovákia		3459709
	Törökország		22754125
	Ukrajna		10987061
	Üzbegisztán		96431
	Szerbia	8210700	8328035
06029045 (KGM) Fa /nem erdei/, emberi fogyasztásra alkalmatlan gyümölcsöt vagy diót nem termo bokor és cserje gyökeres dugványa és csemetéje			
	Ausztria	4099458	6176347
	Bosznia- Hercegovina		6206767
	Belgium	2614778	7971346
	Bulgária		3667198
	Svájc		973769
	Kína	2470204	

	Costa Rica	2575899	
	Csehország	215486	
	Németország	12949979	172860995
	Dánia		12726309
	Spanyolország	1828593	
	Franciaország		1640699
	Egyesült Királyság		5197462
	Görögország		1419323
	Horvátország	4795657	12751451
	Olaszország	141445615	9813488
	Moldova		1087401
	Macedónia	76838259	
	Hollandia	49478668	69879191
	Új-Zéland	7560113	
	Lengyelország		2050172
	Románia	29324233	102406982
	Oroszország		1422189
	Szlovénia		111745
	Szlovákia	10087402	24210232
	Ukrajna		586969
	Egyesült Államok		1077654
	Szerbia	6113931	8858132
06029049 (KGM) Más szabadföldi növények gyökeres oltványa (kiv. az emberi fogyasztásra alkalmas termést hozó növényt)			
	Ausztria	2045837	137616402
	Bosznia-Hercegovina		9428471
	Belgium	25924831	22503692
	Bulgária		10494730
	Svájc		16622893
	Ciprus		684243
	Csehország	8468456	116404192
	Németország	79532718	56292730
	Dánia	533890	
	Észtország		4422184

	Spanyolország	1684349	
	Egyesült Királyság		16006479
	Grúzia		3936879
	Horvátország		54942194
	Olaszország	287911938	21444735
	Litvánia		6900302
	Lettország		6294994
	Hollandia	214668840	4383439
	Lengyelország	43719479	24817467
	Románia	4018211	179706201
	Oroszország		4009285
	Svédország		204157
	Szlovénia		27518257
	Szlovákia	7552745	22024246
	Törökország		22033233
	Ukrajna		9819172
	Üzbegisztán		7452545
	Szerbia		76047655
06029050 (KGM) Más szabadföldi növény, gyökerei (kiv. az emberi fogyasztásra alkalmas termést hozó növényt, valamint a fákat, bokrokat, cserjéket)			
	Ausztria		63009177
	Belgium	926463	
	Bulgária		1558488
	Svájc		39883253
	Csehország	15163546	56938176
	Németország	330797620	362429693
	Dánia	54864881	
	Horvátország	20765	120426
	Olaszország	171756240	21208489
	Japán		596158
	Luxemburg	202280	
	Mexikó	2464610	
	Hollandia	510914874	54732
	Lengyelország	679744	
	Románia	3054835	116512783

	Oroszország		22808
	Szingapúr		554310
	Szlovénia		1010814
	Szlovákia	1731929	103112515
	Thaiföld	2413461	
	Törökország	3318461	
	Ukrajna		1129206
	Egyesült Államok	319156	6062094
	Szerbia		12266340
06029070 (KGM) Szobanövény gyökeres dugványa és csemetéje			
	Ausztria	1984518	
	Kamerun	496657	
	Csehország	753101	
	Németország	180570632	
	Spanyolország		1505308
	Franciaország	8633651	
	Guinea	572542	
	Hongkong		14281850
	Izrael	676927	
	Olaszország	8689892	
	Jamaica	102800	
	Japán		620907
	Srí Lanka	190404	
	Hollandia	315042394	
	Románia		63014638
	Szlovénia		443145
	Szlovákia		5842750
	Thaiföld	564759	
	Tajvan	4081500	
	Ukrajna		2360
	Egyesült Államok	339191	437000
06029091 (KGM) Virágok bimbóval vagy virággal (kiv. a kaktuszokat)			
	Belgium	12985596	

	Németország	179837312	2214684
	Dánia	30844509	
	Olaszország	37692904	
	Luxemburg	92078	
	Moldova		861211
	Hollandia	3128001373	
	Románia	9079628	780976
	Szlovákia	3244685	109134
	Ukrajna		62478
	Szerbia		9503579
06029099 (KGM) Más, pl. kaktusz dugványa, oltványa és csemetéje			
	Ausztria	11356348	368
	Belgium	1329128	
	Svájc		71851
	Csehország	1778153	
	Németország	137734960	1935
	Dánia	403184	
	Spanyolország	46647	
	Franciaország		20057
	Horvátország		102051000
	Olaszország	14596865	
	Japán	6302587	
	Hollandia	1142185326	
	Lengyelország		18601
	Románia	290498	653774
	Szlovénia		1222
	Szlovákia		16962
	Thaiföld	229366	
	Törökország	17651521	247825
	Tajvan	609490	
	Ukrajna		193366
	Egyesült Államok		25291081
	Szerbia		2549610
06031100 (PCE) Rózsa virág és bimbó			

frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez			
	Ausztria		2069920
	Németország	647873	586848
	Horvátország		839234
	Olaszország	111115	
	Kenya	671560	
	Hollandia	1228319294	76798815
	Románia		22357083
	Szlovákia		27877201
	Thaiföld	93593	
	Törökország		1781585
	Szerbia		21713487
06031200 (PCE) Szegfű virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez			
	Németország	4585161	3039690
	Spanyolország	59873965	
	Olaszország	8009374	
	Hollandia	59044923	4891986
	Románia	12265455	639124
	Szlovákia		1595986
	Törökország	62921557	
06031300 (PCE) Orchidea virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez			
	Malajzia	3567591	
	Hollandia	117024772	
	Románia		396595
	Szlovénia	6971710	
	Szlovákia		10156
	Thaiföld	2045974	
06031400 (PCE) Krizantém "chrysanthemums" virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez			
	Spanyolország	1262802	
	Olaszország	2907624	
	Hollandia	501949208	
	Románia		350907

	Szlovákia		100766
	Szerbia		9560605
06031500 (PCE) Liliom "Lilium spp." virág és bimbó frissen vágva díszítés vagy csokorkészítés céljára			
	Spanyolország	197062	
	Hollandia	46610656	
	Románia		134382
	Szerbia		465175
06031910 (PCE) Kardvirág virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez	Hollandia	214284	
06031980 (KGM) Más virág és bimbó frissen vágva díszítés és csokorkészítéshez (kivéve rózsza, szegfű, orchidea, kardvirág, krizantém és liliom)			
	Ausztria	219044248	693554660
	Németország	7424450	53793147
	Dánia	4487015	
	Olaszország	34380168	
	Hollandia	1294301544	3545835
	Románia		19467712
	Szlovákia		14846699
	Thaiföld	19730	
	Törökország	2148797	1119099
	Ukrajna		7432470
	Szerbia		34261139
06039000 (KGM) Díszítés vagy csokorkészítés céljára szolgáló vágott virág és bimbó szárítva, fehérítve, festve, impregnálva vagy másképpen kikészítve			
	Ausztria	1972	
	Kína	14040	
	Németország	4907059	
	India	4080205	
	Hollandia	95846334	
	Románia		22431
	Ukrajna		129474
	Egyesült Államok	245180	
	Szerbia		600826
	Dél-Afrika	4963807	
06042019 (KGM) Moha és zuzmó díszítés			

vagy csokorkészítés céljára, frissen (kivéve rénzuzmó)	Belgium	141558	
	Németország	26904	
	Japán		310066
	Malajzia		2413586
	Hollandia	64958	
	Szingapúr		409113
	Egyesült Államok		10331810
06042020 (PCE) Friss karácsonyfa			
	Ausztria	968364	
	Svájc		6945807
	Németország	49089790	51223758
	Dánia	75699809	5190618
	Franciaország		47123229
	Horvátország		3080591
	Olaszország		1461232
	Hollandia	5083737	12247289
	Lengyelország		16846922
	Románia	19376562	50857131
	Szlovénia		288274
06042040 (KGM) Friss tűlevelű ágak			
	Ausztria	21182	
	Dánia	1897685	
	Hollandia	12050238	
	Románia	40055	
06042090 (KGM) Lombozat, ág és növényi rész, virág vagy bimbó nélkül frissen díszítés vagy csokorkészítés céljára (kivéve moha, zuzmó, karácsonyfa és a tűlevelű ágak)			
	Németország	20698968	
	Horvátország		53097
	Olaszország	35096601	
	Litvánia	17189459	
	Malajzia	5553882	
	Hollandia	279976758	572755
	Lengyelország	508327	
	Románia	377568	398032
Szlovákia		153602	

	Thaiföld	78516	
06049011 (KGM) Rénzuzmó díszítés vagy csokorkészítés céljára, szárítva, fehérítve, festve, impregnálva vagy másképpen kikészítve			
	Németország	13785	
	Hollandia	571384	
06049019 (KGM) Moha és zuzmó díszítés vagy csokorkészítés céljára, szárítva, fehérítve, festve, impregnálva vagy másképpen kikészítve (kivéve rénzuzmó)			
	Kína	58493	
	Németország	860063	4877952
	Malajzia		1047523
	Hollandia	20040	
	Románia		5937
	Szlovákia		29
	Ukrajna		17637
	Szerbia		56497
06049091 (KGM) Lombozat, ág és más növényi rész virág vagy bimbó nélkül, szárítva			
	Ausztria		70750
	Bosznia-Hercegovina		88074
	Svájc		22178
	Kína	194357	
	Csehország	977	
	Németország	4720884	17494800
	Finnország	5500846	
	Horvátország		2372
	India	3315364	
	Hollandia	2985141	
	Fülöp-szigetek	22430	
	Lengyelország	924961	
	Románia		18398
	Szingapúr	22792	
	Szlovénia	5521626	
	Szlovákia		3685
	Egyesült Államok	96182	
	Szerbia		635170
	Dél-Afrika	884330	

06049099 (KGM) Lombozat, ág, más növényi rész fehérítve, festve, impregnálva vagy másképpen kikészítve			
	Ausztria	1543754	
	Svájc		6758082
	Kína	2275064	
	Csehország	68297286	490
	Németország	20285119	2071777
	Hongkong	840987	
	Horvátország		2236
	Izrael	28922	
	India	3482744	
	Líbia		123480
	Malajzia		230886
	Hollandia	53152194	
	Fülöp-szigetek	99150	
	Lengyelország	7222840	
	Románia	345473	117326
	Szlovénia	1900097	
	Szlovákia		33096
	Ukrajna		2257219
	Szerbia		2687231
Dél-Afrika	2237387		
	összes	13665058685	4667893334

KSH adatok

MAGYAR
DÍSZKERTÉSZEK
SZÖVETSÉGE